

הלכות שקלים פרק ד' (תורגם אוטומטית)

Hebrew

תורגם אוטומטית

סיכום השיעור

סיכום הלכות שקלים פרק ד' — רמב"ם

סקירה כללית של פרק ד'

הפרק האחרון של הלכות שקלים עוסק בפרטי הכספים של בית המקדש — מאיזה קופה לוקחים כסף לאילו מטרות. יש כאן מבנה תלת-שלבי:

1. **תרומת הלשכה** — עיקר כספי מחצית השקל, לקרבנות ציבור ועיקר הוצאות בית המקדש.

2. **שיירי הלשכה** — מה שנשאר לאחר שתרמו שלוש פעמים תרומת הלשכה.

3. **קדשי בדק הבית** — לבניין והמבנה הפיזי של בית המקדש, שאינו יכול לבוא מתרומת הלשכה.

העיקרון המרכזי הוא שקרבנות ציבור צריכים לבוא מכספי כלל ישראל — לכן כל יהודי נותן מחצית השקל, אפילו "יהודי חלש". הפסוק "אל תפן אל מנחתם" (פרשת קרח) — תפילת משה רבינו שחלקו של קרח בקרבן ציבור לא יתקבל — הייתה תפילה מיוחדת; באופן כללי לכל יהודי יש חלק בקרבנות ציבור דרך מחצית השקל שלו.

הלכה א — תרומת הלשכה מה עושין בה

הרמב"ם: "תרומת הלשכה מה עושין בה? לוקחין ממנו תמידין של כל יום, והמוספין, וכל קרבנות הציבור, ונסכיהם, והמלח שמולחין בו כל הקרבנות, והעצים... והקטורת, ושכר עושה [קטורת], ושכר עושי לחם הפנים, והעומר, ושתי הלחם, ושעיר המשתלח, ולשון של זהורית שקושרים לו בין קרניו — כל אלו באין מתרומת הלשכה."

פשוט: מתרומת הלשכה קונים: קרבן תמיד (שחר ובין הערבים), מוספים (שבת, ראש חודש, יום טוב), כל קרבנות ציבור, נסכים, מלח, עצים (אם אין מתנדבים), קטורת, שכר יוצרי הקטורת ולחם הפנים, עומר, שתי הלחם, שעיר המשתלח, ולשון של זהורית.

חידושים והסברות:

- **עצים:** משפחות מסוימות היו להן זכות להביא קרבן העצים (בהתנדבות). אך אם לא הביאו עצים ולא מצאו אלא בדמים — כשצריך לקנות עצים — זה בא מתרומת הלשכה.

- **שכר עושה קטורת ולחם הפנים:** מדוע נאמר דווקא בקטורת ולחם הפנים "שכר עושה" (שכר היוצרים)? כי אלו עבודות מקצועיות הדורשות מומחיות מיוחדת, לא כמו בהמה שקונים סתם מסוחר. הכהנים עצמם לא בהכרח ידעו כיצד לעשות קטורת או לחם הפנים. **ההבדל:** בבהמות קונים מוצר; בקטורת ולחם הפנים משלמים שכר לעובד שיושב בבית המקדש. **כהנים אינם מקבלים שכר על עבודתם** — הם מקבלים מתנות כהונה, אך לא משכורת.

- **שעיר המשתלח:** שעיר המשתלח אינו קרבן (אינו מוקרב על המזבח), ובכל זאת בא מתרומת הלשכה.

- **לשון של זהורית:** זהורית (צבע אדום) יכול להיות יקר (להשוות לתכלת שהיה פעם יקר מאוד). אך הטעם העיקרי שזה נמנה אינו בגלל היוקר — המשנה מונה כל דבר כדי שנדע את ההלכה של כל פרט.

הלכה בנוגע לפר העלם דבר של ציבור

הרמב"ם: פר העלם דבר של ציבור, ושעירי עבודה זרה — בתחלה גובין להם ואינו באה מתרומת הלשכה.

פשוט: כשכלל ישראל חטא בטעות של בית דין (הוריות), או בשוגג עבודה זרה — עושים גבייה מיוחדת מיהודים, ואין לוקחים זאת מתרומת הלשכה.

חידושים והסברות:

מדוע לא מתרומת הלשכה? שלושה ביאורים:

1. **אור שמח (ר' מאיר שמחה):** פר העלם דבר אינו קרבן ציבור במובן הטכני — זה כמו "קרבן יחיד גדול" עם הרבה שותפים. קרבן ציבור הוא רק קרבנות שצריך תמיד להביא (קבועים), לא קרבנות שבאים לסיבה ספציפית (עבירה).

2. **רש"י:** כשהקדישו את מחצית השקל, לא תכננו לחטוא — לכן ההקדש לא היה "על דעת זה". אפילו לאחר שחטאו, לא ידעו שזו עבירה (כי זה בשוגג), כך שלא היה בדעתם לכסות את הקרבן הזה.

3. **ביאור שלישי** נרמז אך לא מפורט.

למעשה: מסתובבים בכל הערים ומבקשים מיהודים שיתנדבו.

הלכה בנוגע לפרוכת — בניין או צרכי בית המקדש?

הרמב"ם: פרוכת של היכל — תחת בנין עשויה... פרוכת של שערים — מתרומת הלשכה.

פשוט: הפרוכת התלויה בהיכל (בין היכל וקודש הקודשים) נחשבת חלק מהבניין (בדק הבית) ובאה מקדשי בדק הבית. הפרוכת בשערי העזרה באות מתרומת הלשכה.

חידושים והסברות:

- **הכלל:** כל מה שהוא לקרבנות או צרכי בית המקדש יכול לבוא מתרומת הלשכה. אבל הבניין (בדק הבית) אינו יכול לבוא מתרומת הלשכה — לכן יש קופה נפרדת.

- **ההבדל בין שתי הפרוכות:** פרוכת של היכל היא במקום בנין — בבית ראשון הייתה דלת אמיתית בין היכל וקודש הקודשים (כמפורש בפסוק), ובבית שני עשו במקום זה שתי פרוכות שהכהן גדול עובר ביניהן. ממילא הפרוכת היא תחליף לקיר/דלת אבן, והיא חלק מהבניין. לכן זה בא מקדשי בדק הבית.

- **פרוכת של שערים** אינה במקום בנין — היא נעשית לצניעות (פרטיות הכהנים) או כבוד הבית, לא כחלק מבני של הבניין. לכן זה בא מתרומת הלשכה, כי זה חלק מצרכי העבודה/הנוחות.

- **עלויות תחזוקה:** לא מדובר רק בבניית המקדש (או שלמה המלך אסף במיוחד), אלא גם כשצריך לתקן או להחליף — פרוכת של היכל היו עושים חדשה ליופי, וזה בא מקדשי בדק הבית.

- **[סטייה: אשכנזים מול ספרדים בפרוכת]** — אצל אשכנזים דלת ארון הקודש פשוטה, עם פרוכת יפה; אצל ספרדים הדלת עצמה יפה, בלי פרוכת. זו דוגמה להבדל: אם הדלת חלשה והפרוכת במקום בנין — זה בנין; אם יש כבר דלת יפה, הפרוכת רק ליופי.

- **[סטייה: קרן בניין]:** מכלל זה נובע המנהג שמוסדות מבקשים כסף נוסף ל"קרן הבניין" — קרן הבניין היא דבר נפרד שאי אפשר לקחת מכספי צדקה אחרים.

הרמב"ם: גר שמת והניח זבחים — אם יש לו נסכים, קריבין משלו. ואם לאו — באין מתרומת הלשכה.

פשט: גר בלי יורשים (כי קרוביו הקודמים הם כמי שאינם, קטן שנולד דמי) — אם השאיר כסף נסכים, לוקחים משלו; אם לא, מתרומת הלשכה.

הלכה בנוגע לכהן גדול שמת — מנחת חביתין
הרמב"ם: כהן גדול שמת ולא מינו אחר תחתיו — מקריבין מנחת חביתין מתרומת הלשכה.

פשט: בתקופת הביניים כשאין עדיין כהן גדול חדש, מנחת חביתין באה מתרומת הלשכה.

חידושים והסברות:

- **חידוש במבנה מנחת חביתין:** מכאן רואים שמנחת חביתין אינה רק חובה אישית של הכהן גדול, אלא יש מצווה כללית שבכל יום תהיה מנחת חביתין. יש שני היבטים: (1) מצווה שבכל יום תובא מנחת חביתין, (2) מצווה שהכהן גדול יביאנה. כשאין כהן גדול, המצווה הראשונה נשארת בתוקף, וכהן רגיל מקריב אותה.

- **מחלוקת תנאים:** רבי יהודה אומר שהיורשים של הכהן גדול צריכים לשלם. התנא קמא (כפי שהרמב"ם פוסק) אומר שהציבור משלם — מתרומת הלשכה.

הלכה בנוגע לשכר עובדי ציבור — מבקרי מומין, מלמדי שחיטה, מלמדי קמיצה, נשים מגדלות בניהן לפרה אדומה

הרמב"ם: מבקרי מומין שבירושלים נוטלין שכרן מתרומת הלשכה. גם תלמידי חכמים המלמדים הלכות שחיטה לכהנים, הלכות קמיצה, נשים מגדלות בניהן לפרה אדומה.

פשט: אנשים שעושים עבודה למקדש/ציבור מקבלים שכר מתרומת הלשכה.

חידושים:

- **מבקרי מומין זו מומחיות גדולה** — לדעת מהו מום. זו עבודה מקצועית שמשולמת מכספי ציבור. מבקר המומים לא מקבל תשלום מהאדם שמביא את הבהמה, אלא מהציבור (תרומת הלשכה). הטעם: כדי שלא יהיה לו נגיעה להכשיר או לפסול לפי מי משלם לו.

- **הלכות קמיצה היא חכמה גדולה** — יותר ממה שנראה במבט ראשון. ראייה: נחמיה הצדיק שאל ילדים אם הם עוסקים בהלכות קמיצה. חגי הנביא לימד הלכות שחיטה וקמיצה.

- **נשים מגדלות בניהן לפרה אדומה:** הייתה הלכה שמגדלים במיוחד ילדים שלעולם לא יהיו טמאים, כדי שיוכלו לעסוק בפרה אדומה. זו הייתה עבודה לנשים — לשמור על ילדיהן כל הזמן בטהרה.

- **תשלום — כמו שיפסקו בית דין:** כמה משלמים נקבע על ידי בית דין. אי אפשר לתת יותר ממחצית השקל.

- **יסוד רחב יותר:** אם לציבור יש מצוות מחצית השקל לקנות קרבנות, פשוט שצריך גם לוודא שהקרבנות כשרים, שהכהנים יודעים הכל — כל זה חלק מ"קרבנות".

הלכה ב — שומרי ספיחי שביעית

הרמב"ם: בשנת שמיטה בית דין ממנה שומרים לשמור חלק מהספיחים, כדי שישאר לעומר ושתי הלחם. השומרים מקבלים שכר מתרומת הלשכה.

פשט: העומר ושתי הלחם צריכים לבוא מתבואה חדשה. בשנת שמיטה אי אפשר לקנות זאת ממוכר כי הכל הפקר. בית דין צריך למנות שומרים על

הלכה בנוגע למנורה וכלי שרת — מותר הנסכים

הרמב"ם: המנורה וכלי שרת — מצותן שיבואו ממותר הנסכים. ואם לא היה להם מותר נסכים — יבואו מתרומת הלשכה.

פשט: כלי שרת (מנורה וכו') צריכים לכתחילה לבוא ממותר הנסכים (כסף שנותר מקופת הנסכים). אם אין מספיק — מתרומת הלשכה.

חידושים והסברות:

- **מהו "מותר הנסכים"?** כשאדם מביא קרבן, הוא מכניס כסף לקופה מיוחדת לנסכים. אם נותר כסף (כי הנסכים לא עלו כל כך), זה "מותר הנסכים". זה לא הנסכים של קרבנות ציבור (שבאים מתרומת הלשכה), אלא כסף עודף מתשלומי נסכים של יחיד.

- **מדוע צריך כלי שרת חדשים?** מנורה וכלים אחרים צריכים תחזוקה — תיקון, ניקוי, החלפה. היו סטים נוספים של כלים במקדש, כך שכשמנקים אחד, משתמשים באחר.

- **לכתחילה מול בדיעבד:** מותר נסכים הוא המקור לכתחילה, אך זה לא מעכב — אם אין, לוקחים מתרומת הלשכה.

הלכה בנוגע לבגדי כהונה

הרמב"ם: בגדי כהונה, בין בגדי כהן גדול בין שאר בגדי כל הכהנים — הכל מתרומת הלשכה.

פשט: כל בגדי הכהונה באים מתרומת הלשכה.

חידושים: במסכת יומא כתוב "זה משל עצמו וזה משל ציבור" — הציבור נתן סכום בסיסי, ואם הכהן גדול רצה לקנות טובים יותר, יכול היה להוסיף משלו.

הלכה בנוגע לבהמות הנמצאות בירושלים

הרמב"ם: כל הבהמות הנמצאות בירושלים או קרוב לכך — הרי אלו בחזקת עולה. נסכיהם באים מתרומת הלשכה.

פשט: בהמה שנמצאה בירושלים — ספק שלמים, ספק עולה — מביאים אותה כעולה (לחומרא), והנסכים באים מתרומת הלשכה.

חידושים: זה מקביל לכלל שבספק-כסף הולכים לחומרא. הנסכים באים מתרומת הלשכה כי זה לא קרבן פרטי (אין עלים לשלם), ולא קרבן ציבור רגיל — זה קרבן-ספק שהציבור חייב להקריב.

הלכה בנוגע לגוי ששלח עולתו ממדינת הים

הרמב"ם: גוי ששלח עולתו ממדינה אחרת ולא שלח עמה דמי נסכים — יבואו נסכיה מתרומת הלשכה.

פשט: גוי ששולח קרבן מרחוק בלי כסף נסכים — הציבור משלם.

חידושים והסברות:

- **מדוע רק גוי?** יהודי יודע בדרך כלל שצריך נסכים; גוי לא יודע את ההלכה.

- **מדוע רק ממדינה אחרת?** אם הגוי נמצא בירושלים, אומרים לו שיביא גם נסכים. רק כשהוא רחוק ואי אפשר להגיע אליו, הציבור משלם.

- **לקח נגד טעות זכריה בן אבקולס:** לא לדחות את הקרבן כי חסרים נסכים; עדיף שהציבור ישלם. הקרבן הוא בעצם לה', לא לאדם, לכן כדאי שהציבור יוסיף.

הלכה בנוגע לגר שמת והניח זבחים

חלק מסוים מהספחים, שיישאר מחובר לקרקע (טרי) עד שצריך אותו לבית המקדש.

חידושים — מי שיתנדב לשמור בחינם — אין שומעין לו:

אם מישהו רוצה להתנדב לשמור על ספיחי שביעית בחינם, לא מקבלים אותו. הטעם: גזירה משום בעלי זרוע.

1. **הפשט הפשוט ב"גזירה משום בעלי זרוע":** כשאנשים שומרים כמתנדבים (בחינם), הם שומרים "קצת" — לא בכוח מלא. בעלי זרוע ינצחו אותם. אבל אם משלמים על שמירה, זה כמו שכוכרים "חברת אבטחה" — זה נעשה טוב ומקצועי.

2. **היסוד הגבוה יותר — הקשר לשמיטה:** הרי אסור לשמור שדה בשמיטה — צריך להפקירו. ההיתר כאן הוא ששומרים לכבוד הקודש — חלק מסוים, משולם מתרומת הלשכה. שיהיה "דבר ידוע" ומפורסם שזה המקום שנשמר לכבוד בית המקדש.

3. **בעל השדה שרוצה להתנדב:** אדם בא ואומר: "יש לי שדה, אני אשמור עליו בעצמי, קחו מהשדה שלי את העומר". אומרים לו לא — כי כשהוא שומר, זה נראה כאילו הוא לא מפקיר את שדהו (עובר על שמיטה), ובעלי זרוע יתנפלו עליו. אבל כשבית דין ממנה שומרים בתשלום, זה הסדר רשמי ומפורסם.

4. **קשר לגמרא:** בגמרא יש חקירה האם אדם יכול להקדיש לציבור. הפסק הוא שכן, אדם יכול להתנדב אפילו קרבנות ציבור. הבעיה כאן היא בעיה טכנית — לא כדאי לעשות דבר כזה בגלל בעלי זרוע. גם: העומר צריך לבוא "מן ההקדש" — כששומר חנם שומר אותו, הוא רוצה לזכות בו מן ההקדש, מה שיוצר בעיה.

הלכה בנוגע למגיהי ספרים שבירושלים

הרמב"ם: מגיהי ספרים שבירושלים נוטלין שכרן מתרומת הלשכה.

פשט: היה ספר תורה בעזרה, והיו תמיד מגיהים ספרים — בודקים אם יש טעויות על ידי השוואה לספרים מקוריים יותר. זה צורך ציבור — שיהיו תורות כשרות לכלל ישראל.

חידושים:

1. **"תורה כשרה" — מה זה באמת אומר:** "כשר" בהקשר זה אינו אומר רק שאפשר לצאת ידי חובת קריאת התורה או לרקוד בשמחת תורה. "תורה כשרה" אומרת שאפשר לבדוק פסוק — שהטקסט יהיה אמיתי. אם לא — אם כתוב "לא" במקום "כן" — מתבטל תכלית התורה.

2. **פירושים שונים ל"מגיהי ספרים":** (א) אלו שהגיהו את ספר התורה שקראו בו בהקהל; (ב) ספר העזרה — ספר התורה המקורי שהיה מונח בעזרה; (ג) הספרים שלמדו מהם סדר העבודה — כמו שהכינו את הכהן גדול "ויקרא לפניו בפרשיות" (כמו שכתוב במשנה).

3. **מדוע "שבירושלים":** כי שם היו ספרי התורה המקוריים, היה מוסד — כמו "תורה אשר ירחו" — שבו הסופרים שמרו על הגרסה הנכונה של התורה.

4. **[סטייה: בדיקת מזוזות]** הרמב"ם אומר שצריך לבדוק מזוזות — אך לא להגהות (לבדוק אם הסופר כתב נכון). מה שצריך לבדוק הוא האם נתקלקל עם הזמן (אותיות שנעלמות, מתשטשות). כשסופר כותב מזוזה, הוא צריך לכתוב נכון — זה עוזר פעם אחת. אם משהו מתקלקל, זה יתקלקל בכלליות, לא רק אות אחת. מה שסופרים לוקחים כסף על "בדיקת מזוזות" (במובן של הגהה) זה "ממש תרמית" — אין שום הלכה על זה. המנהג לבדוק מזוזות בפנים בעת צרה יש לו מקור במהרי"ל, והרבי מליובאוויטש עבד על זה. אבל הדין העיקרי של בדיקה פעם/פעמיים בשבע שנים הוא כי מזג אוויר יכול לקלקל. לכן יש הבדל בין מזוזות דלת כניסה (שבה יש לחות/חום) לבין מזוזה פנימית. בתפילין כתוב מפורשות שאין צורך לבדוק כי זה סגור — כך גם מזוזה טובה בקופסה אין צורך לבדוק לעולם, אלא אם רואים שנעשה רטוב בפנים.

הלכה בנוגע לדיינים שדנים את הגזלנים

בירושלים

הרמב"ם: דיינים שדנים את הגזלנים בירושלים נוטלין שכרן מתרומת הלשכה.

פשט: דיינים מיוחדים בירושלים שעסקו בדיני גזילה קיבלו שכר מתרומת הלשכה.

חידושים והסברות:

1. **מדוע דווקא "גזלנים" ולא כל הדיינים?** מובאים מספר תירושים: 2. **פירוש ראשון — קשר לקרבנות:** כשימשהו מביא קרבן מגזל, זו מצווה הבאה בעבירה. הדיינים בירושלים היו צריכים לשקול האם קרבן כשר — יש לזה קשר ישיר לירושלים ולתרומת הלשכה.

3. **פירוש שני — "גזילות" פירושו רחב חושן משפט:** "גזילות" יכול להתכוון לכל ענייני חושן משפט — אי תשלום הלוואה, עבירה על שכר שכיר, הכל סוג של גזילה.

4. **החידוש העיקרי — מדוע דווקא דייני גזילות מקבלים שכר:** הכלל הוא "כל דיין שנוטל שכר לדון דיניו בטלים" — דיין אסור לקחת כסף על הפסיקה, רק שכר בטלה. התירוץ: הסנהדרין לא היה צריך לשבת כל היום — היו להם פרנסות אחרות. אבל דיני גזילות היה "עבודה מתמשכת" — היו כל כך הרבה גזלנים שהיה צורך שמישהו ישב שם כל הזמן. מכיוון שלא יכול היה להיות לו פרנסה אחרת, שילמו לו מתרומת הלשכה. זה ההבדל — אצל דיינים אחרים שכר בטלה מספיק, אבל כאן היה צורך בפרנסה מלאה.

5. **ההלכה שנותנים ברווח:** כתוב בבירור שצריך לתת לו פרנסה בשפע — שלא יחסר דבר — כדי שיוכל לפסוק בלי שום חשש שוחד.

הלכה בנוגע לשיעור השכר — 99 מנה

הרמב"ם: כמה היה נותן? תשעים ותשע מנה בכל שנה. ואם לא יספיקו להם — מוסיפים להם, אף על פי שלא רצו, מוסיפים להם כדי צרכם — הם ובניהם ובני ביתם.

פשט: השכר היה 99 מנה בשנה. אם זה לא מספיק — למשל יש לו משפחה גדולה, הוא צריך לעשות חתונה — נותנים תוספת, אפילו הוא לא רוצה לקבל.

חידושים:

1. **"אף על פי שלא רצו":** אפילו הוא צדיק כזה שלא רוצה לקבל יותר, כופים אותו — כי חשוב שהדיינים יהיו מפורנסים היטב, כדי שיוכלו לפסוק נכון.

2. **"לא הספיקו" פירושו משפחה גדולה יותר:** ה"לא הספיקו" מתייחס לאדם שיש לו משפחה גדולה יותר — על כל ילד מקבלים קצבה נוספת. ה"לא רצו" פירושו כי הוא צדיק, אבל צריך לחשוב על אשתו וילדיו.

הלכה יב — שיירי הלשכה: כבש הפרה, כבש שעיר המשתלח, מזבח, היכל, עזרה

הרמב"ם: כבש שהיו בונין מהר הבית להר המשחה, וכבש שהיו מוציאים עליו שעיר המשתלח — שניהם נעשין משיירי הלשכה. וכן מזבח העולה, והיכל, והעזרות.

פשט: לאחר שתרמו שלוש פעמים תרומת הלשכה, נשאר כסף — "שיירי הלשכה". מזה שילמו: (א) הכבש (רמפה) מהר הבית להר המשחה לפרה אדומה — חומרה בטהרת הפרה, שלא תלך על אדמה שבה יכולים להיות קברים (כמו שכתוב במסכת פרה); (ב) הכבש לשעיר המשתלח ביום כיפור — כי האלכסדרונים היו תוקפים את השעיר; (ג) מזבח העולה, מזבח הפנימי, ההיכל, והעזרות.

חידושים:

- 1. מדוע המזבח צריך להיבנות מחדש לעתים קרובות:** הרי יש שם הרבה מאוד אש, מבשלים ושורפים עליו כל הזמן — צריך לפעמים לבנות מחדש.
- 2. חידוש: שיירי הלשכה מול בדק הבית:** מדוע זה בא משיירי הלשכה ולא מבדק הבית? התירוץ: **בדק הבית הוא רק לתחזוקה** — כשמשוהו נשבר, מתקנים אותו מבדק הבית. אבל כשצריך **לבנות חדש** — מזבח חדש, לבנות מחדש את ההיכל — זה צריך לבוא משיירי הלשכה, שבא מכל היהודים. זה הבדל מעניין בין תיקונים (בדק הבית) לבין בנייה חדשה (שיירי הלשכה).
- 3. בבלי מול ירושלמי:** בגמרא משמע שזה בא מבדק הבית — זו סתירה בין בבלי לירושלמי, וזה לא ברור.

הלכה יב (המשך) — אמת המים, חומת ירושלים, וכל צרכי העיר

הרמב"ם: אמת המים שבירושלים... חומת ירושלים וכל מגדלותיה וכל צרכי העיר — באין משיירי הלשכה.

פשוט: מערכת המים של ירושלים (מי השילוח/גיחון), חומות העיר, מגדלים, וכל צרכי העיר — הכל משיירי הלשכה.

חידושים:

- 1. ירושלים היא חלק מבית המקדש:** כל מה שקשור לירושלים הוא חלק מבית המקדש — לירושלים כולה יש מעמד של קדושה, כי אוכלים קדשים קלים בכל העיר. לכן זו לא מעילה כשמשתמשים בכסף מקדש לחומה — כי החומה עצמה נתקדשה בקדושת ירושלים. לכן זה לא בא מהמלכות, אלא משיירי הלשכה — כי זה צורך ציבור.
- 2. קושיה:** איך מחצית השקל מכלל ישראל יכול לכסות כל כך הרבה? נעשה חישוב — בשני מיליון יהודים זה יוצא בערך עשרים מיליון דולר, שזה לא כל כך הרבה לפרויקטים כאלה גדולים.
- 3. תירוץ:** למעשה מותר גם לקחת ממקורות אחרים — המלך יכול לתת מכיבושיו, עשירים יכולים להתנדב (כמו נקנור שהביא דלת). ההלכות מדברות על מה **מותר** לעשות, מלבד מה **שחייבים** (כמו קרבנות ציבור שחייבים להיות מכסף ציבור). בקרבנות ציבור יש דין שזה חייב להיות מהציבור, אבל אפילו שם יש היתר — אפשר להוסיף לציבור, כמו החסידים שהביאו שתי הלחם ואמרו שהם מוסיפים לציבור.

הלכה בנוגע לגוי שהתנדב — לא מקבלים מגוי לבניין המקדש

הרמב"ם: גוי שהתנדב לדברים הללו — המזבח, אמת המים, מבנים — אין מקבלים ממנו, אפילו גר תושב.

פשוט: מגוי מקבלים לקרבן יחיד (שזה דבר שעובר), אבל לא לבניין ומבנים של מקדש (שנשאר עומד), כי לא רוצים שיישאר זכר של גוי בבית המקדש. אפילו גר תושב לא מקבלים.

חידושים:

- פסוקים:** הרמב"ם מביא שני פסוקים מעזרא/נחמיה: (1) "לא לכם ולנו" — עזרא דחה את צרי יהודה שרצו לבנות ביחד; (2) "ולכם אין חלק וצדקה וזכרון בירושלים" — דברי נחמיה.
- הקשר ההיסטורי:** צרי יהודה (טוביה וכו') תחילה עשו צרות, כתבו מסירות שהיהודים הולכים למרוד, כתבו להמן/אחשוורוש. כשזה לא עזר, הם ניסו "if you can't beat them, join them" — הם יתנדבו כדי לקבל רגל בפנים ואז לחתור מבפנים. נחמיה ראה דרך התוכנית — "לא מדובשך ולא מעוקצך" — ודחה.
- קושיה:** שלמה המלך כן לקח מחירם מלך צור לבניין בית המקדש! ונחמיה עצמו לקח ממלך פרס! תירוץ: שם זה היה מצב אחר — המלך לא רצה להתערב, הוא רק נתן. כאן צרי יהודה רצו בעלות.

- **[חידוש כללי — נוגע גם ליהודים:]** ההבדל העיקרי אינו יהודי/גוי/עצמו, אלא הכוונה של הנותן. אם עשיר יהודי הוא "מחפש תשומת לב" / אגואיסט, שרוצה להיות לו דעה בחינוך כי הוא נותן חסות, צריך לדחות גם אותו. צדקה פירושה "אני מכניע עצמי למקדש", לא "אני מכניע את המקדש אלי". קרבן כל אחד יכול להביא (כי זה עובר), אבל בניין (שנשאר) צריך להיות נקי מנגיעות.

- **מקבילה לזמנים מודרניים:** שיטת הרבי היא שאסור לקחת כסף מהמדינה לחינוך, כי "מיד תגיד לי מה ללמד בחדר".

- **עונה על קושיה קודמת:** זה עונה מדוע מבקר המומים ודייני גזילות משולמים מתרומת הלשכה (לא מהאדם שמביא את הקרבן) — כדי שיישאר נקי מנגיעות.

- **צד שני:** זו לא הלכה נצחית שלעולם לא לוקחים מגויים. אם גויים היו באמת עושים תשובה, היו יכולים לקבל — אבל הם לא יכולים לכתוב את שמם על זה.

הלכה ט — מותר תרומת הלשכה / קיץ המזבח

הרמב"ם: מותר תרומת הלשכה וכן מותר שיורי הלשכה — לוקחים בו בהמות זכרים ויקרבו כולם עולות. תנאי בית דין הוא מתנה על כל המותרות. ואלו העולות הבאות ממותר השקלים הן הנקראים קיץ המזבח.

פשוט: כשנשאר כסף — בין מתרומת הלשכה, בין משיורי הלשכה — קונים זכרים ומביאים אותם כעולות. זה נקרא "קיץ המזבח".

חידושים:

- **תנאי בית דין:** היסוד מדוע מותר להשתמש בכסף לעולות (למרות שהיהודים הקדישו לקרבנות ציבור) הוא כי יש תנאי בית דין — מתנה על כל המותרות — שכשמישהו נותן מחצית השקל, אם יישאר עודף, יקריבו עולת בהמה.

- **רק בהמה, לא עוף:** לא מביאים עולת העוף — כי קרבנות ציבור אינם מעוף. זה גם עונה על הלכה קודמת שאפילו כשעודף של קינים (עופות) של מישוהו הופך גם לבהמה — כי ציבור לא יכול להביא עוף.

- **פירוש "קיץ":** כמה פירושים:

- (1) קיץ = יבש (כמו קיץ חם) — כשהמזבח "יבש" / ריק מקרבנות, מביאים זאת כ"קינוח".

- (2) קיץ = תאנים (קוצץ תאנים) — קטיפת התאנים שגדלים מאוחר בקיץ (אב-אלול), הם מתוקים מאוד כי הם זמן רב בשמש. כך גם זה "תוספת מתוקה" למזבח.

- (3) זה "קינוח" לה' — בימים שאין הרבה קרבנות יחיד, מביאים זאת כתוספת, לא חובה אלא בונוס.

הלכה בנוגע לשקלים שלא יספיקו — מוציאים מקדשי בדק הבית

הרמב"ם: שקלים שלא יספיקו להם לכל קרבנות הציבור — מוציאים את הראוי מקדשי בדק הבית. אבל אין בדק הבית מוציאים את השאר על קדשי המזבח.

פשוט: אם הלשכה מתרוקנת וצריך עוד קרבנות ציבור, לוקחים כסף מקדשי בדק הבית. אבל להיפך — אם צריך כסף לבדק הבית, אי אפשר לקחת מקדשי המזבח.

חידושים:

- היסוד הוא שקדשי המזבח (קרבנות) חשובים יותר מקדשי בדק הבית, כי הם ישירים יותר לקדושה — שמים אותם ממש על המזבח. לכן מותר **להעלות** מקדושה חלשה יותר (בדק הבית) לחזקה יותר (מזבח), אבל לא

(עושי הקטורת) צריכים לקבל. הכסף משכרם הולך לקיץ המזבח. האומנים מקבלים במקום כסף — את הקטורת עצמה. אחר כך בית המקדש קונה בחזרה את הקטורת מהאומנים בתרומה חדשה, ועכשיו זו קטורת חדשה.

חידושים והסברות:

1. **המנגנון של "מחללין על שכר האומנין"**: זהו תהליך רב-שלבי עם שלושה שלבים:

- **ראשית**: כסף העודף (מהתרומה הישנה) הולך לקיץ המזבח — כמו כל כסף עודף ממחצית השקל קודמת.

- **שנית**: הקטורת הופכת לקטורת "חדשה" — כי קונים אותה בחזרה בתרומה חדשה, כאילו רק עכשיו רכשו אותה לשנה החדשה.

- **שלישית**: האומנים מקבלים את שכרם — לא ישירות מכסף הלשכה, אלא דרך העקיפה של קבלת קטורת ומכירתה בחזרה.

2. **מדוע צריך את כל העקיפה הזו?** הרי אי אפשר להשתמש בקטורת ישנה לשנה החדשה (כי צריך תרומה חדשה). אבל גם לא רוצים שהקטורת תאבד — עשו אותה בחישוב (365 מנים + 3 נוספים), וצריך אותה כי לא יהיה מספיק בלעדיה. לכן צריך למכור ולקנות בחזרה — דרך זה הופך להיות "חדש" באופן חוקי.

3. **מדוע דווקא דרך שכר האומנין?** מובא מפרשי המשנה שזה ענין של כבוד — יותר מכבד לעושי הקטורת שלא יקבלו כסף ישירות מהלשכה (לפחות פעם בשנה), אלא דרך העקיפה. אבל זה רק פעם בשנה — כל שנה הם כן מקבלים כסף ישירות, ורק במותר הקטורת עושים זאת דרך המנגנון המיוחד.

4. **קושיה על תירוץ הכבוד**: מדוע זה יותר מכבד? כל העובדים האחרים מקבלים ישירות כסף. וגם — איזה כבוד זה לקבל קצת קטורת במקום כסף? זה נשאר קצת לא ברור.

5. **דין של אם לא באה חדשה בקטורת**: כמו בקרבנות, אם עדיין לא נכנסה מחצית השקל חדשה, אפשר בדיעבד להשתמש מהתרומה הישנה — זה לא מעכב.

סיכום הלכות שקלים בכללות

הלכות שקלים מורכבות משלושה חלקים עיקריים:

1. **דינים של הפרשת שקלים** — מי צריך לתת, כמה, מתי, וכו'.

2. **סדר התרומה** — איך מכניסים את הכסף, הכיפות (שופרות), וכל סדר ההכנסה.

3. **מה עושים עם הכסף** — קניית קרבנות, קטורת, תשלום לעובדים, וכל ההלכות הקשורות (עודפים, אבידות, גניבה, וכו').

ברוך רחמנא דסייען — סיום הלכות שקלים.

להיפך — אי אפשר להוריד מקדושה גבוהה יותר לנמוכה יותר. זה הכלל של מעלין בקודש ואין מורידין.

הלכה בנוגע לראש חודש ניסן — תרומה חדשה לקרבנות, ומה עושים עם בהמות ישנות

הרמב"ם: משבא ראש חודש ניסן אין מקריבין קרבנות הציבור אלא מתרומה חדשה. אם לא באה חדשה — מוציאין מן הישנה. לפיכך אם הגיע ראש חודש ניסן ויש עמקן בהמות לתמידים מתרומה ישנה — פודין אותן ויוצאות לחולין, אף על פי שאין בהן מומין [=אע"פ שהן תמימות]. תרומת יסן נשאר לקיץ המזבח.

פשט: מראש חודש ניסן חייבים להשתמש בתרומה חדשה לקרבנות ציבור. אם החדשה עדיין לא הגיעה, מותר בדיעבד להשתמש בישנה. בהמות שכבר נקנו מתרומה ישנה לתמידים — פודים אותן (אפילו הן תמימות, בלי מום), הבהמה הופכת לחולין, והכסף הולך לקיץ המזבח.

חידושים והסברות:

1. **חידוש שפודים תמימות**: בדרך כלל אפשר לפדות בהמת קודש רק כשיש לה מום. כאן יש דין מיוחד שפודים אפילו בהמות תמימות — כי **תנאי בית דין** היה בעת קניית הבהמות, שאם לא יצטרכו אותן (כי באה שנה חדשה), הן יוצאות לחולין. תנאי בית דין הוא המנגנון שמאפשר את הפדיון.

2. **קושיה — מדוע אי אפשר להשתמש באותן בהמות לקיץ המזבח?** במקום לפדות ולקנות מחדש, שייקחו את הבהמות ויביאו אותן ישירות כקין המזבח? התירוץ: הבהמות כבר הוקדשו כתמידים, שזו מדרגה גבוהה יותר מקיץ המזבח (תמיד הוא חובה, קיץ המזבח הוא רק עולות נדבה כשהמזבח ריק). אי אפשר להוריד מתמיד לקיץ המזבח ישירות — צריך תחילה לפדות (להוציא לחולין), ואז עם הכסף קונים בהמות חדשות לקיץ המזבח.

3. **"תנאי בית דין" — מה זה אומר?** זה לא אומר שבית דין עומד כל פעם ועושה תנאי רשמי. זו תקנה קבועה שמובנת — שכל הבהמות שנקנות לתמידים נקנות עם התנאי המשתמע שאם לא יצטרכו אותן, הן יוצאות לחולין.

הלכה בנוגע למותר הקטורת — מה עושים עם קטורת שנותרה

הרמב"ם: וכן היה עושה במותר הקטורת — משהגיע ראש חודש ניסן, מחללין אותה על שכר האומנין, וחוזרים ונותנים שכרן לקיץ המזבח, ונותנין לאומנין מותר הקטורת בשכרן, חוזרים ולוקחים הקטורת מהם בתרומה חדשה כדי להקריבה.

פשט: כשנשארת קטורת מהשנה הישנה (כי עשו 368 מנים — 365 לכל יום פלוס 3 נוספים ליום כיפור של מלא חפניו — ובשנה פשוטה נשארים לפחות 11 מנים), עושים כך: מחללים את הקטורת על השכר שהאומנים

תמלול מלא

רמב"ם הלכות שקלים פרק ד' — מה עושים בתרומת הלשכה

הקדמה: סקירה כללית של פרק ד'

טוב, יהודים יקרים. זה הרמב"ם הלכות שקלים פרק ד', הפרק האחרון של הלכות שקלים. הפרק הוא יותר פרטים של איך, אפשר לומר הפיננסים של בית המקדש, מאיזה כסף. הרי למדנו שיש קופות שונות, הקופות של מחצית השקל ושל נדבות אחרות. מאיזו קופה לוקחים לאילו מטרות, לאילו צרכי הקדש?

אבל בדרך הכי כללית, אילו דברים לוקחים ממה שנקרא תרומת הלשכה, כלומר מעיקר מחצית השקל, ומה לא? זה, אחר כך יש יותר פרטים שזה הגיוני.

שלוש הקטגוריות של כסף הקדש

יש דברים, עיקר הקרבנות, זה מותר, כלומר צריך, מביאים אותו ממחצית השקל, מתרומת הלשכה. הענין הוא שהקרבנות יהיו של הציבור.

יש עוד דברים שאינם קרבנות, שלוקחים עדיין, בפרט זה חלק מעיקר ההוצאות של בית המקדש, כלומר תרומת הלשכה.

אחר כך יש דברים שלוקחים משירי הלשכה, אני לא יודע בדיוק איזה דבר, צריך לראות את הגדר.

יש סוג שלישי של דבר שנקרא בכלל קדשי בדק הבית. כלומר, סתם לבנות בניין יפה לבית המקדש, חלקים של בית המקדש, את זה אי אפשר לקחת מתרומת הלשכה, יש סוג אחר של הקדש לזה.

זה פחות או יותר. אז אתה אומר, אחר כך בנדבות ודברים אחרים, אנשים ספציפיים מקדישים. אבל עיקר ההלכה, כך אני מבין, ולכאורה זה כמו שיש

ושכר עושה, מאוחר יותר נלמד בדיוק איך שכר העושה עובד, אבל שכר העושה בא גם מה... האנשים שעושים את הקטורת, המומחים, איך למדנו. איפה למדנו את זה רק? מי היו? מי משכיל לשבח? מי עשה את הקטורת? כתוב במסכת יומא. כן, כן.

ושכר עושה לחם הפנים. אמרתי, למה יש שכר עושה? לכאורה, כי קרבן קונים קרבן, יש סוחרים של בהמות. אבל קטורת זה משהו מקצועי, צריך לדעת איך לעשות. אותו דבר לחם הפנים. זה לא העבודה של הכהנים. כך כתוב במשנה ביומא, על זה אני אומר שזה גם לא כמו העבודה של הכהנים. הכהנים מקבלים מתנות כהונה, אבל הם לא מקבלים תשלום כי זו העבודה שלהם.

אבל נראה שהכהן, לא דווקא הכהן יודע איך לעשות קטורת ולחם הפנים. זה משהו מקצועי. לא, אבל אני אומר, האדם שמוכר בהמות, קוראים לזה שכר מוכרי בהמות, זו הבהמה. אבל זו עבודה, לא קונים ממנו קטורת. הוא יושב בבית המקדש והוא עושה קטורת, והוא מקבל שכר, הוא מקבל תשלום. גם זו עבודה, וגם זה לא נראה כמו עבודה. יש עבודה של העבודה שלו. הכהנים לא מקבלים תשלום על עבודתם. כהנים אוכלים בשר, כן. יש שכר.

עומר, שתי הלחם, שעיר המשתלח

ולחם הפנים... ושכר עושי לחם הפנים. והעומר, קרבן העומר, **ושתי הלחם**, קרבן שתי הלחם, שני הקרבנות שמביאים בפסח. הלחם עצמו הוא מתכוון, לא הבהמות, כי קודם כבר אמר קרבנות ציבור. העומר מתכוון השעורים.

ושעיר המשתלח. מעניין, ושעיר המשתלח גם אינו קרבן, אז שעיר המשתלח גם אינו קרבן. לא שעיר לה', שעיר לעזאזל, נכון? שעיר לה' היה בקרבן.

ושעיר המשתלח ולשון של זהורית שקושרים לו בין קרניו. זה מעניין, כמה יקר לשון של זהורית? זהורית יכול להיות שכן יקר. אבל יכול להיות גם, המשנה לא מונה לפי היוקר, מונים כדי שנדע את ההלכה של כל פרט יש דבר. זהורית זה משהו... זה צריך להיות צבע אדום. אוקיי. כמו תכלת. תכלת למדנו שפעם לא היה צבע, פעם היה מאוד יקר, נכון? עושים את זה עם חומרים מיוחדים, כן.

בקיצור, כל אלו באין מתרומת הלשכה.

הגבול של תרומת הלשכה

אבל כמו שכבר למדנו ש... זה דבר מעניין, כי זה תלוי כמה יהודים מביאים. אם יש מיליוני יהודים, זה מכסה. מה קורה אם יש תקופה אחרי מגיפה? יש מציאות כזו שיהודים נותנים יותר ממחצית השקל, כמו שלמדנו קודם, וחכמים הוסיפו עליהם.

הלכה ב: פר העלם דבר של ציבור – קרבן שלא בא מתרומת הלשכה

אומר הרמב"ם, אבל איזה דבר לא בא? הרי היה שאפשר ללמוד שני דברים. קודם כל, משהו הוא סוג קרבן שהוא כן קרבן ציבור, והוא לא בא ממחצית השקל. זה מאוד מעניין.

פר העלם דבר של ציבור זה כשיהודים עשו עבירה כי זה נעלם, הם לא ידעו את ההלכה איך לנהוג. כן, הוריות. כן. כי בית הדין פסקו שקר. או... או בשוגג עבודה זרה, אם יהודים עבדו עבודה זרה, אותו דבר הרי כל היהודים עבדו עבודה זרה, זה החילוק שמביאים שער.

אז הולכים ומבקשים מיהודים כסף, **בתחלה גובין להם ואינו באה מתרומת הלשכה**, מבקשים מהיהודים שעשו אז את העבירה שיהיה קנס נוסף כזה. לכתחילה, לא... אני מתכוון שלא עושים מהכסף שכבר מונח בקופה, לוקחים ל... זה עושה עשר, כי זה חינם. אם לא היו מענישים את הלשכה, עכשיו מענישים את היהודים שעשו את העבירה. זה לא קנס, אבל... הקרבן המיוחד שבא בגלל העבירה, שהם עשו בא מיוחד. אז נראה שעושים איסוף מיוחד, מסתובבים בכל הערים, ומביאים שיהודים יתנדבו מי שרוצה. כל היהודים צריכים להביא את זה, אבל כנראה אפשר לתת עבור היהודים הציבור. מעניין.

אולי גדר, איזה סוג דברים, אולי לומדים מזה משהו, איזה סוג דברים נקרא כמו עיקר קרבנות ציבור שמביאים, ואילו לא.

כן. אתה מסכים? כן, טוב, מאוד טוב.

הנוגע לצדיקים וכסף של יהודים

זה מאוד נוגע לצדיקים הגדולים שהיו לוקחים כסף מכל מיני אנשים. והיו מקפידים, כידוע, שרק הכסף של היהודים הישרים ילך לקרבנות האמיתיים, לדברים שבקדושה. והיהודים הלא כל כך ישרים שמביאים כסף או מה שזה לא יהיה, נתנו למיסים.

מובן שחשוב גם להזכיר שמי שנותנים כסף לשיעור שלנו הולך לשיעור. ומאה אחוז. הכסף שלנו, אני אומר לכל אחד, אנשים חושבים שזה זול. הכסף שלנו הולך, כמעט כל הכסף הולך ישירות למגיד השיעור. לא הכל, הרי יש הוצאות אחרות ודברים, אבל חלק גדול מהכסף שלנו הולך ישירות ל... איך קוראים לזה? ל... ל... ל... כן.

וגם, אנחנו לוקחים רק כסף מיהודים ישרים. אם יש חס ושלום אם יש בכך שורש פורה ראש ולענה, אנחנו לא לוקחים את הכסף. רק מיהודים ישרים. אבל אם הוא שולח כסף לנו, זה סימן שהוא יהודי ישר.

כל יהודי יש לו חלק בקרבנות ציבור

אומר הרמב"ם הקדוש פרק ד'. מה עושים עם הכסף של השקלים? אבל השקלים לוקחים ממש מכל אחד. אתה זוכר שלמדנו בפרשת קרח שמה רבינו התפלל "אל תִּפְּן אֶל מִנְּקָתָם". אומר רש"י שקרבן הציבור שלהם לא תקבל היום. אבל באופן כללי, אפילו קרח, כשלא משה רבינו מתפלל במיוחד, יש לו חלק בקרבנות. כל יהודי שנותן קרבן, הוא נותן מחצית השקל. אה, הוא יהודי חלש? אין דבר כזה.

יש דברים מסוימים שהכהן מביא, הרי מלכות חביתין ודברים, אבל רוב הדברים הם מכל כלל ישראל. לכן כל יהודי צריך להתפלל, כי תפלה כנגד קרבנות, וכל יהודי צריך להשתדל להשתתף ב... אפשר לתת פרוטה לאיזה צדיק, כי אתה יכול להתפלל קצת.

הלכה א: תרומת הלשכה מה עושים בה

תרומת הלשכה מה עושים בה? תרומת הלשכה זה מה שלמדנו קודם, מה ששמים את הכסף בקופה הגדולה, הקופה הראשונה, ומשם לוקחים שלוש פעמים בשנה. מה עושים עם הכסף?

אומר הרמב"ם כך: **לוקחין ממנו תמידין של כל יום – כל יום יש שני קרבן תמיד, תמיד של שחר ותמיד של בין הערבים, קונים עם זה.**

והמוספין – כל פעם שיש קרבן מוסף, כמו ראש חודש, שבת, יום טוב.

וכל קרבנות הציבור – אילו קרבנות ציבור יש שאינם תמידים ואינם מוספים? כמו שתי הלחם, קרבן העומר, פר יום הכיפורים, דברים כאלה. כן, הקרבנות הנוספים של יום כיפור, הקרבנות הנוספים של סוכות. סוכות זה לכאורה מוסף, אבל יום כיפור ושבעות.

ונסכיהם – וכל הנסכים של קרבנות הציבור באים גם יחד עם הכסף של תרומת הלשכה.

מלח, עצים, קטורת

והמלח שמולחין בו כל הקרבנות – הרי יש את המצוה "ברית מלח", שעם כל קרבן שמים מלח על הבשר. המלח, היה בית המלח, לשכה מלאה במלח. היו תקופות שמלח היה דבר מאוד יקר. בא מתרומת הלשכה.

וכן העצים – אה, זה אבל... במקומות אחרים נראה שהיו משפחות מסוימות שהיה להם הזכות להביא קרבן העצים. נכון, בדרך כלל, אם לא... אם לא הביאו עצים, אם אנשים מביאים עצים, אני יודע, אדם שיש לו שדות, הוא כורת את העצים שלו, הוא מביא עצים, משתמשים בזה. אבל אם לא הביאו עצים, ולא מצאו אלא בדמים, ההקדש צריך ללכת לקנות עצים, את זה לוקחים גם מתרומת הלשכה.

מה עוד? והקטורת. הקטורת שמביאים כל יום היא מתרומת הלשכה.

שכר עושה קטורת ולחם הפנים

למישהו יש דלת חלשה ושם פרוכת, זה במקום בנין. אם יש לו כן דלת יפה, הפרוכת סתם לאיזה דבר יפה, למנהג. יש מאתיים סוגי פרוכות. גם על ספר התורה, אצלנו יש נרתיק קשה מאוד על ספר התורה, ואצלנו יש דבר מסחרי כזה. אני שומע שיש מחלוקת גדולה בין אשכנזים וספרדים אם צריך להיות קשה או רך, אני לא יודע. זה הפוך. טוב, הלאה. מה יש כאן? אצטרך להסביר שזה החילוק של פרוכת של צניעות, כמו... של בנין, או של בנין, או במקום, תחת בנין.

המנורה וכלי שרת – מותר הנסכים

המשך - המנורה וכלי שרת

הלאה, **המנורה וכלי שרת**. כן, כלים, כלים. **מצותן שיבואו ממותר הנסכים**. שהמצווה היא... הייתה קופה לנסכים. אבל מעניין, כי הרי למדנו קודם "ונסכיהם", היה... אה, לא הנסכים של קרבנות ציבור, כי זה היה חלק מקרבנות ציבור. היו נסכים נוספים. למשל, לנסכים שמקריבים בסוכות שפכו הרבה נסכים. קרבן יחיד מביא האדם... לא, האדם שמביא קרבן כסף, מביא הוא את נסכיו. לא, כמו שלמדנו קודם, יש דברים שמכניסים... אה, מותר הנסכים, יפה מאוד. אה, מכניסים כסף לקופה לנסכים, ואם נשאר שם כסף עודף כי הנסכים לא עלו כל כך הרבה כסף כמו שהכניסו. אם אתה לא יודע לשום שערות, אני אומר לך הכנס, אני לא אומר לך צא, הוא ילך יאמר לך אחר כך. "לפיכך כלי המקדש ועובדיו בו יתברך, ומהו מותר הנסכים". אז אתה לא יודע מה זה. אתה אומר שאתה יודע?

דיון: מדוע צריכים מנורות חדשות?

אבל מנורה אני לא מבין. מנורה פירושו אם נעשה איזה סימן, היו צריכים לעשות מנורה חדשה, או משהו? כתוב בבית המקדש היו כמה מנורות. שלוש עשרה מנורות, אם אני זוכר טוב? כן, שתיים עשרה. כן, ללכת, הוסיפו ליופי מנורות. זו המילה? לא. הרי עשו פעם אחת מנורה של זהב? לא, קנו עוד אחת. משהו נשבר, מה אתה שואל? אני לא יודע, היו צריכים לתקן. כל דבר, בואו... כל אחד שיש לו בניין יודע שתחזוקה היא הוצאה תמידית. בית המקדש גם היה צריך תחזוקה. המנורה, הכל צריך תחזוקה. כן, אני זוכר... אני לא זוכר איפה למדתי, שכל דבר מבית המקדש היו סטים נוספים, כך שאם צריך להחליף משהו, צריך לנקות, שיהיה בינתיים. כן, למשל, צריך לתקן את המנורה, לנקות את המנורה, היו באותו יום שמנקים את המנורה מחזיקים במנורה האחרת, מנורת החילוף. בסדר, אז הסנס, כן.

אומר הרמבם, **ואם לא היה להם מותר נסכים**, אם מותר הנסכים לא היה מספיק לכסות כלי שרת, **יבואו מתרומת הלשכה**, אפשר כן להביא מתרומת הלשכה.

בגדי כהונה

בגדי כהונה, אז מה שנקרא עדיף, אבל זה לא מעכב. זה לא קריב, זה לא בגדי קרנא, **בין בגדי כהן גדול, בין שאר בגדי כל הכהנים שעובדים בן בית המקדש, הכל מתרומת הלשכה**. מלבד במסכת יומא רואים שהיו אלה שהביאו את הלבנים, האמהות... כתוב במשנה זה משלו זה משל ציבור. הציבור נתן לך סכום מסוים, אם הוא רצה לקנות עוד יכול היה לקנות.

בהמות הנמצאות בירושלים – ספק קרבנות

כבר, אומר הרמבם הלאה: **כל הבהמות הנמצאות בירושלים** בסדר. מוצאים בהמה בירושלים, **או חוץ לה בקרוב**, או ליד ירושלים קרוב לירושלים. זו ההלכה, **הרי אלו בחזקת עולות**, שהדין הוא שכאשר מוצאים כזו בהמה צריך לחשוש ללכת לחומרא. כמו שלמדנו קודם, כאשר כסף שלא יודעים הולכים לחומרא. גם בהמה שלא יודעים, אולי זה שלמים, אולי זה עולה, הולכים לחומרא, ומביאים עולה לגמרי לשמים. כמו שיתבאר בפסולי המוקדשין, שזה מה שעושים. כן, עכשיו צריך להביא נסכים. מה קורה עם הנסכים? **נסכיהם באין מתרומת הלשכה**. לא מהנסכים הרגילים בא עם השפע. מי שמביא קרבן צריך להביא, אבל קודם עמד שזה בא מתרומת הלשכה. גם, אנחנו היו עם הנסכים של קרבנות ציבור. זה לא קרבן ציבור, זה איזה קרבן שצריך להקריב, כי זה ספק. אני לא יודע מה לעשות עם זה,

למה לא מתרומת הלשכה? – שלושה ביאורים

הוא מביא מרבי מאיר שמחה שזה לא נקרא קרבן ציבור. זה אומר שזה אומר שזה אומר שזה קרבן יחיד גדול, כמו הרבה שותפים. מעניין. אני מתכוון שזה בטח קרבן ציבור, רק לפי הסברא שלי יש סיבה אחרת. הוא חשב שזה לא נקרא קרבן ציבור. זה לא נקרא קרבן ציבור, כי קרבן ציבור הם קרבנות שצריך להביא תמיד, לא בגלל שמישהו עשה משהו עולה. זה הרי משהו קרבן שבא בגלל סיבה ספציפית.

הוא מביא מרש"י דבר אחר, שכבר חשבו על זה, הרי לא תכננו לחטוא. אז, הם לא הקדישו על דעת זה. אוקיי. אפילו מה שכן חטאו, הם לא ידעו שזו עבירה, הם לא ידעו שצריך לעשות תשובה. מה שזה לא יהיה.

הלכה ב (המשך): פרוכת של היכל – בנין או צרכי בית המקדש?

פרוכת של היכל, הפרוכת שהיתה בהיכל, והם למדו, אני מתכוון במסכת יומא, אני לא זוכר איך, הפרוכת היו מאוד... כתוב בגמרא גוזמאות, היו צריכים להיות עשרות כהנים, זה היה דבר מאוד יקר. נכון, אבל בואו נגיד את הנקודה.

יש שני סוגי פרוכות. כלומר, יש הלכה, ההלכה היא שכל הדברים שבאו לקרבנות, או לכמו אולי לצרכים של בית המקדש, כמו שעכשיו למדנו, כמו ה... עוד לא למדנו. נלמד עוד דברים. הצרכים של בית המקדש יכולים לבוא מתרומת הלשכה.

מה בטח לא יכול לבוא מתרומת הלשכה? הבנין. הבנין נקרא בדק הבית. יש דבר ראשון מיוחד שנקרא בדק הבית. וכאן באה המסורה שכל הישיבות מבקשות כסף נוסף לקרן הבנין. קרן הבנין זה דבר נוסף, ואי אפשר לקחת לקרן הבנין מכסף אחר.

השאלה: פרוכת – בנין או צרכי בית המקדש?

אז עכשיו, יש שאלה כזו: הפרוכת, מה זה? בנין? או זה משהו דבר נוסף שיכול כן לבוא מתרומת הלשכה?

התירוץ הוא, זה תלוי איזו פרוכת. אומר הוא, **פרוכת של היכל**, הפרוכת שמפרידה בין ההיכל לכניסה לקדש הקדשים, **תחת בנין עשויה**, זה חלק מהבנין, זה סוג של קיר. תחת בנין זה אומר במקום הבנין. במקום הבנין, זה אומר שבמקום שיבנו קיר של קיר קשה של בטון, והכהן יוכל לעבור דרך שתי פרוכות. בבית ראשון היתה דלת. לא היתה פרוכת. כן. בבית ראשון היתה דלת, כך כתוב מפורש בפסוק, היתה דלת. אז ממילא בית שני שעשו פרוכת זה במקום דלת. אז בעצם זה בנין, זה בדיוק דלת מסחרית. ממילא זה חלק מהבנין, **ואינה תרומת הלשכה, כי אם משירי בדק הבית**.

אבל כמה פעמים כבר היו צריכים לקנות חדשות? לא מדברים כאן כשבנו את בית המקדש. כשבנו את בית המקדש היה דבר מיוחד נוסף, אז אספו כסף, שלמה המלך. אבל פרוכת של היכל, זוכר אני, היו עושים חדשות ליופי. מי עשה את זה? זה לוקחים מקדשי בדק הבית. משא"כ, קדשי בדק הבית זה מקום שאנשים יכולים להתנדב כסף נוסף לקדשי בדק הבית. קופה נוספת. רואים גם, יש אנשים שדווקא אוהבים להתנדב לבנין, כידוע. מי שעושה כסף יודע את הכלל, כן?

מה שאין כן פרוכת של שערים, הפרוכת שנמצאת בחזית, שליד הדלתות להיכנס לעזרה גם היתה לצניעות. כן, היה רצף של שבע או שלוש עשרה פרוכות. אז זה לא חלק מבנין, כי זה נעשה רק ליופי או לפרטיות של הכהנים. ממילא **באין מתרומת הלשכה**, כי זה היה חלק מ... אתה יכול לקרוא לזה אולי חלק מהעבודה, כי זה נעשה שלא יסתכלו בנחות של הכהנים המשרתים. נכון, זה לא... או לכבוד בית המקדש, אבל זה לא חלק מ... זה לא דבר ש... זה לא פשוט שעשו... יש שני סוגי פרוכות, בעיקרון.

דיגרסיה: אשכנזים וספרדים בפרוכת

יש פרוכות שאין כסף. היום למשל, אצלנו יש מנהג לשים על ארון הקודש פרוכת. אני מתכוון הספרדים אין להם את המנהג הזה, אם אני זוכר. אבל אשכנזים... כן? כן? חלק כן. לא, אני מתכוון הספרדים עושים דלת מאוד יפה. אצלנו היתה הדלת חתיכת עץ פשוטה, אבל עליה פרוכת יפה. אם

שעובדים לבית המקדש, נכון? סתם אדם שוקל קרבן, בא שוחט אותו גם, הוא לא גובה כסף, הוא לא צריך לתת כסף לרב. ותלמידי חכמים המלמדים הלכות שחיטה לכהנים, הם מלמדים את הכהנים הצעירים לדעת את הלכות שחיטה.

הלכה א (המשך) — תרומת הלשכה: מה משולם מתרומת הלשכה

מלמדין הלכות קמיצה

ומלמדין עליהם הלכות קמיצה. אולי זו ההלכה היחידה שהם לא יודעים? שחיטה וקמיצה רואה אתה הרי שזה מחושב. חגי הנביא כן לימד אותם. הוא החזיק שהם לא יודעים הלכות טומאה וטהרה. אני חושב שזו הייתה עבודת החכם ללמד איתם. מעניין.

בסדר. ונשים, עוד אחד. ומלמדין על הלכות קמיצה, נראה גם שזו חכמה גדולה. רואה אתה נדכי הצדיק שאל את הילדים, עוסקים בהלכות קמיצה? נראה שזה לא כל כך פשוט כמו שנראה לנו.

נשים מגדלין בניהן לפרה אדומה

והנשים היו מגדלין בניהן לפרה אדומה, שהייתה הלכה שגידלו במיוחד ילדים שישארו בטהרה, שלעולם לא יהיו טמאים שיעסקו בפרה אדומה, זו עבודה לנשים לשמור על ילדיהן כל הזמן.

תשלום למבקר מומים ושאר משרות — כמו שיפסקו בית דין

כולן נותנין שכרן מתרומת הלשכה. כמה זה שכרן, כמה משלמים? על זה כמו שיפסקו בית דין. בית דין צריך להעריך כמה דבר כזה שווה.

אה, מעניין. פירוש, כאשר קונים קרבנות, הכהן מחליט את... זה הכהן, הסוחר. סוחר בהמה זה עבודה. יש בהלכות, כן, אסור לעשות יותר מדי כסף על... המוכר צריך לקחת את הנזק לעצמו. אם השער השתנה, כדומה. אבל על כל פנים, על הדבר, דברים שאינם ברורים, כמו שיפסקו להם בית דין.

אני חושב שאנשים יחשבו לכבוד עצמו ידרוש, אבל מי שעוסק עם הציבור, אנשים מביאים לו שאלות, בודקים את ד' מיניו ואת בדיקותיו וכן הלאה, צריך להביא מהציבור, ובית הדין צריך לקבוע כמה זה שווה.

למה מבקר המומים משולם מהציבור

נראה שההכפרה בבית המקדש... כלומר, לא מבקשים מכל אחד. אי אפשר לומר... רגיל היום דבר כזה הולך עם טיפ. אני יודע שבין האנשים שמביאים למבקר מומים, יהיה אחד שיזרוק עשר. "בוא הנה, בוא הנה, הטיפס הוא כאן על הטיפס." אבל הטיפס שולחים לתוך ה... אה, אי אפשר לתת יותר ממחצית השקל. שכחתי.

כן, זה חזק מבקר מומים. אדם מביא את בהמתו, מיד ראו איך עניינים. מיד ראו איך עניינים. אתה אמיתי, נראה שלא מתאים הדבר הנכון שהוא יהיה כמו שוחד.

בדיוק, הוא לא משולם מהאדם, הוא משולם מהציבור. זה חלק מאם לציבור יש מצווה ועושה שקל להיות קרבנותיו, הרי פשוט שאתה צריך לוודא שהקרבנות כשרים, אתה צריך לוודא שהכהנים יודעים הכל. תחשוב, זה הכל עדיין חלק מקרבנות.

מיד ראו שיש דברים אחרים. בסעיף ז' ראו דברים שהם ממש לא בית המקדש. אבל כאן עד עכשיו מחזיקים עוד דברים ש, אם עושה שקל פירוש קונה בהמה, פירוש גם קונה בהמה כשרה. אתה בלי מחשיב את הבהמה, כאשר אתה קונה בשר משולם על אותו דבר, אתה מבין אותו דבר, אתה תעשה שזה כשר.

וזה לקרבנות נדבה שמביאים. אה, בסדר, אבל גם לקרבנות ציבור, שניהם. תאר לי שהגבאי של ההקדש, הוא ידע מה לקנות. לא, יש פסוק, יש מומחיות, יש מומחיות, יש מומחיות. הלכות שחיטה וכל הדברים האלה מבין אתה הרי פשוט.

בסדר, עכשיו עוד דבר שצריך כבר, שוב, הסיבה למה כל אלה עם תרומת הלשכה, כי הדברים אינם סתם צרכי ציבור שהמלך ישלם או אני לא יודע מה המלך בירושלים. זה קשור לכבוד בית המקדש, בא זה מתרומת הלשכה.

עושים עולה, נכון? מביאים גם עם הנסכים שלמדנו קודם, נסכים של קרבנות ציבור, אלא גם זה שקרבן ציבור שמביאים עם חומדי ציבור, מביאים גם עם הנסכים. זה קרבן שהוא מקריב, כי הבהמה קודש אולי.

גוי ששלח עולתו ממדינת הים

כן, אומר הרמבם חיים, גוי ששלח עולתו ממדינה אחרת, גוי שלח את קרבנו מהמרחקים. אנחנו יודעים שגויים גם יכלו להביא קרבנות, כי ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים. אבל מה קורה אם לא שלח עמו את דמי נסכים? הוא לא שלח את דמי נסכים. הוא לא ידע מזה, הוא לא ידע את ההלכה. פירוש, כאשר יהודי מביא קרבן, יודע הוא שהוא צריך לתת נסכים, הוא מכניס את הכסף לקופה של נסכים, אבל הגוי לא יודע מזה. יבואו נסכיו מתרומת הלשכה, מוסיפים אנחנו את הנסכים מתרומת הלשכה.

מעניין, נראה לי שלא יעשו את הטעות של זכריה בן אבקילס. כביכול, אם לא תשלח נסכים, הוא לא מקריב. יודע אתה מה? הציבור ישלם. רגיל, יהודי מביא, אומרים לו, תמחל, רבי יהודה, שלח נסכים. אי אפשר לומר לגוי, הוא לא יבין. הגוי כבר שלח גם ממדינה אחרת, לך חפש אותו עכשיו. זה הגיע מהמרחקים. פירוש, הכי נמי, אולי מדינה אחרת פירוש דווקא שאם הגוי קרוב, אומרים לו שהגוי מביא עם, הוא גם מתנדב נסכים. אבל אם הוא בא ממדינה אחרת, רוצים שלא שבת המקדש יהיה עכשיו נזק, שלא יקריבו את הקרבן. מוסיפים אנחנו את הנסכים. מעניין.

דיון: אם יהודי לא יודע?

הוא אומר שזה יכול להיות יהודי גם בעצם, מה שנקרא זה כן, אבל יהודי יודע בדרך כלל. גוי עושה שהוא לא יודע. אתה צודק, אם הגוי כאן, אומרים לו. אבל זה מעניין, אני אומר שיש משהו... או יכול אתה לומר להיפך, צריך להקריב את הקרבן, זה הרי הקדוש, לא מתאים הרי לא להקריב בלי נסכים אסור, אבל משלמים בעצמם את הנסכים. אני אומר זה מעניין שהציבור משלם עבור האדם. זה מעניין, הקרבן הוא בעצם לקדוש ברוך הוא, לא לאדם. הוא שלח אותו.

גר שמת והניח זבחים

הלאה, אומר הרמבם כך: גר שמת והניח זבחים, גר שאין לו יורשים. גר הרי אם לא היו לו ילדים מאחרי שהתגיר, הרי קרוביו הקודמים הם כמי שאינם, זה קטן שנולד, הוא והניח זבחים, השאיר קרבנות שהוא הקדיש. אז אם יש לו נסכים, אם השאיר גם כסף לנסכים, קריבין משלו, לוקחים גם כן מכספו נסכים והוא מקריב. אם לאו, גם כן באין מתרומת הלשכה.

כהן גדול שמת — מנחת חביתין

כהן גדול שמת ולא מינו אחר תחתיו, עדיין לא מינו כהן גדול. בדרך כלל, מנחת חביתין שהכהן מקריב היא קרבן הכהן הגדול לכאורה, אבל כאן רואים שלא, חביתין היא מנחה, כן, סוג מסוים של מנחה, סוג מסוים של מנחה. כל יום מביא הכהן מנחה שנקראת מנחת חביתין, מביאים מהכסף של הכהן הגדול, וכאשר ממנים כהן גדול חדש זה בא מהכסף החדש של הכהן הגדול. אבל התקופה בינתיים, כאשר עדיין אין כהן גדול חדש, מאיפה לוקחים אז את החביתין? פירוש, מביאים אז, לוקחים סתם כהן שיקריב אותו. למה צריך להקריב אותו? זה הרי חובה של הכהן... נראה שזו מצווה להקריב שכל יום יהיה מנחת חביתין, ויש מצווה שהכהן הגדול יהיה זה. אני לא חשבת כן, אבל כך יוצא.

אז אומרים, יש מחלוקת בעצם במשנה. רבי יהודה אמר שהיורשים צריכים לתת, והתנא קמא, כמו שהרמבם פוסק, אומר הוא לא, שהציבור נותן זאת. כן, מקריבין אותה מתרומת הלשכה.

שכר עובדי ציבור — מבקרי מומין ומלמדי שחיטה

הלאה, יש אנשים שעושים עבודה לבית המקדש או לטובת הציבור. מבקרי מומין שביירושלים, האנשים שעבודתם הייתה לאשר את הקרבנות. כל אחד קונה קרבנות, ויש מומחיות גדולה לדעת מה זה מום, והם לא יכולים לפסוק, והם לומדים הרי זה יום טוב חול המועד. מבקרי מומין שביירושלים, הם מקבלים תשלום על כך. אותו דבר, תלמידי חכמים המלמדים, לא אלה

שומרים חלק מסוים, ומשלמים למישהו בכסף מתרומת הלשכה. פירושו שמירה נוספת, אבל זה לא הפקר השדה.

בא אדם והוא אומר, אני אומר לכם, יש לי שדה, אני אשמור אותו בעצמי, ואתם תיקחו מהשדה שלי. אתם תיקחו מהשדה שלי את העומר. מי ישמור אותו? אני אעבור בעצמי כביכול על השמיטה, אני אוודא שאף אחד לא לוקח.

אומרים, לא, זה לא טוב. למה זה לא טוב? כי יש כל מיני אנשים שלוקחים משמיטה, מדברים פתוחים. יש גם התפלות רעות, הם לוקחים אפילו אדם כזה.

להבהיר, אם אדם אינו מפקיר את שדהו, אין תופסים. אדם אומר, "שלי הוא שדי", הוא עובר, הוא עברייני, ובית הדין יבוא להפקיר. אבל סתם אדם לא תופס. יש שודד שהוא תופס כן, אפילו כשהלה אינו מפקיר.

אז האדם בא ושיבואו. אומרים החכמים, לא, ושיעמידו שמירה נוספת. כל אחד ידע, זה, שיהיה דבר ידוע, שיהיה מפורסם, שזה המקום שמשומר לכבוד...

דובר 1: לכך מסתבר לי בגמרא, כי הגמרא מדברת שהחקירה היא האם האדם רשאי להקדיש לציבור. אתה הזכרת.

לא, בעל השדה היה, אין חילוק בין שומר חנם לשכיר. לא, השני העומד בגמרא היה שהעומר צריך לבוא מן ההקדש. ממילא אני חושש שכאשר שומר חנם שומר אותו, שמא הוא קונה אותו מן ההקדש. אני מתכוון שכבר לא יוכל לקנות.

דובר 2: על זה אתה אומר, מדברים על בעל השדה, עכשיו אני מבין הרבה יותר טוב. חוץ ממה שאתה אומר ששומר חנם קונה, אני חושב שזה פשוט. כלומר, כשאתה מעמיד שומר, הגדיש הועמד בוס, עכשיו שולחים את זה, אבל זה שדי. שדך, שמיטה, אפילו שנה שלמה, שנה שלמה שלך בשמיטה, יש אנשים שמתנפלים על מה שאתה שומר.

כך אני מבין את ההלכה. וכמו שאתה אומר, פסקים אמיתיים כן, אפשר למסור לציבור. אדם יכול להתנדב אפילו קרבנות ציבור, זו לא הבעיה, אבל כאן יש בעיה טכנית שלא כדאי לעשות דבר כזה.

הלכה ז — מגייה ספרים שבירושלים

הלאה, **מגייה ספרים שבירושלים**. יפה מאוד. עכשיו אנו באים לאלו שעבודתם להגיה את ספרי התורה.

כן, זה אומר שהיה ספר שלושה עשר בעזרה, והיו מגייהם כל הזמן את הספרים של השבטים. לא ממש מאותו ספר, אבל יש ספרי קודש, ויש ענין "אל תשכן באהליך עוולה", להניח ספר שאין בו הגהה. ספר תורה הכוונה.

יש, כן, פעם לא היו עדיין ספרים. צריך לזכור, הרמב"ם למד שצריך לפעמים לבדוק את המזוזות.

סטייה: בדיקת מזוזות

לא, לא, אין צורך לבדוק את המזוזות מצד הגהות. זו טעות סופר שיש לעולם. לבדוק אם לא נתקלקל. כן, בדיק.

מה שהסופרים עושים ולוקחים כסף על בדיקת מזוזות זה ממש תרמית. אין שום הלכה כזו. אני לא אומר כל כך חמור. אני לא אומר כך. אלא, יפה מאוד. עשה תרמית, עשה קליפ, עשה קליפ, אלפי אנשים, אנחנו רצים, קליפ, תקשיב, עשה קליפ, ושסופר ימצא אותו.

והרמב"ם, אני יודע רק מה הרמב"ם אומר. והרמב"ם, בגמרא לא כתוב שיש... אין שום דבר.

בוודאי, צריך להגיה ספרים שלומדים מהם. אדם כותב מזוזה, צריך לכתוב, לא לפסס אותיות וכדומה. על זה עוזר פעם אחת, כי אם משהו יתקלקל

כן, מיד ראינו שיש כן דברים שהם סתם צרכי ציבור שמשלמים גם מתרומת הלשכה, זאת צריך להבין. אחר כך ראינו שעד עכשיו זה מסתדר.

הלכה ב — שומרי ספיחי שביעית

בשנת שמיטה שההפקר, שנת שמיטה צריך להפקיר את כל... זה הפקר, זה מהספרי הפקים, כן. אז אז, שוכרים בית דין, דווקא עושים זאת באותו זמן שעושים מכריזים על השקלים, כן, כי כלים, כי... כי שמיטה, לא זוכר, בסדר.

שוכרים בית דין שומרים שישמרו מקצת הספיחין שצמחו. יש הלכה שקרבן עומר שתי לחם צריך לבוא מהשנה החדשה, מחדש. בשנת השמיטה הרי זה הפקר, יבואו אנשים ויאכלו אותו. זה לא כמו ספריידי. בדרך כלל מוכרים אותו מאלה שמוכרים הפרוויידר, החכמים שמוכרים לבית המקדש. אבל השנה הזו אי אפשר לקנות אותו, צריך גם המקדש לוקח אותו מהפקר.

מה עושים? בית הדין מעמיד שומרים, שישמרו חלק מהספיחים שזה ישאר למתי שבית המקדש יצטרך זאת. **כדי שיהיו העומר ושתי הלחם. להם שאינן באין אלא מן החדש.** העומר ושתי הלחם חייבים לבוא מהחדש, מהשנה החדשה, והשנה החדשה היא שמיטה. לוקחים גבאים, שומרים, והם ישמרו על חלק מהספיחים.

הם לא יכולים לקטוף ולשים במקרר, זה הרי צריך להיות טרי, זה צריך להישאר מחובר לקרקע עד שמגיע הזמן. זה יתייבש. אבל אפילו בלי ההלכה, זה יתייבש, אי אפשר... מתחילת חורף עד זמן פסח צריך עכשיו להעמיד גבאים. כשזה מוכן, מכמה שבועות קודם היו אותו. אני לא יודע מאימתי.

מי משלם לשומרים? אומרת ההלכה, **ואלו השומרים נוטלין את שכרן מתרומת הלשכה.** השומרים מקבלים גם תשלום מתרומת הלשכה.

מי שיתנדב לשמור בחנם — אין שומעין לו

אומר הרמבם, קורה, אם אחד רוצה לעשות מצווה, הוא רוצה להיות השומר, הוא רוצה להתנדב לבית המקדש ולשמור זאת. **מי שיתנדב לשמור בחנם, אחד רוצה להתנדב לשמור את ספיחי שביעית בחנם, אין שומעין לו.** לא עוקבים אחריו.

למה? יש כמה שיטות בגמרא למה לא עוקבים, אבל פוסקים את הסיבה, פשוט **גזירה משום בעל זרוע.** אנחנו חוששים שבין האנשים שהולכים סביב לוקחים מהשביעית יש גם שודדים, בריונים, שייקחו את שלהם בכוח. אז יש לנו חשש מבעלי זרוע שמא יבואו ויטלו מהם.

ולפיכך התקינו חכמים שיטלו שכרן מן הלשכה, תיקנו החכמים שאלה ששומרים את הספיחים דווקא כן יקבלו כסף מהלשכה, **כדי שיפרשו הכל מאותו מקום שאלו שומרים אותו.** כך לא יבואו בעלי הזרוע ויחטפו זאת מהם.

דיון: מה פירוש "גזירה משום בעלי זרוע"

דובר 1: כלומר, כאשר אנשים... בוא נאמר הפשט הפשוט שלי. כאשר אנשים שומרים כמתנדבים, בחינם מקבלים חנם, ישמרו קצת, ובעלי הזרועות ינצחו אותם. אבל אם משלמים על זה, יהיה זה כאילו שוכרים חברת אבטחה וזה ייעשה טוב.

דובר 2: בסדר, אז אני תופס עכשיו שזה פירושו, זה קצת יותר פשוט. שאלתי קודם, והם התלבטו. עכשיו תופס אני שהמעשה פשוט, כי אני רואה את הסאבדזשקט קונטקסט בגמרא.

המעשה היא כך: אסור הרי לשמור שמיטה, נכון? אדם יש לו שדה, אפילו זה השדה שלוקחים כל שנה את העומר, הוא אסור לשמור, הוא אסור לשמור, צריך להפקיר אותו.

עכשיו, בא ההיתר שכתוב כאן במסכת שומרים הוא בעצם גם קולא מסוימת בהלכות שמיטה, נכון? אסור לשמור. אומרים, לא, שומרים לכבוד הקודש,

כתוב כאן, צריך לדעת מי מכסה סתם כך, הדיינים של דיני נפשות, של דיני ממונות. אבל כאן כתוב ספציפית הדיינים שדנים דיני גזילות בירושלים.

דן לא אומר שהוא פוסק בתורה, הוא אומר שהוא תופס מהגזלנים, נכון? לא הלכות הלוואות. לא מדברים כאן על השוטרים, אבל מה אומר גזילות? גזילות פירושו גזלן? אני חושב שגזילה וגניבה שהם גובים כפל, ארבעה וחמישה, הדברים האלה. לא ברור.

פירושים שונים ב"דיינים שדנים את הגזלנים"

הדיינים שדנים את הגזלנים בירושלים, אה, הוא אומר פירוש טוב מאוד, שכאשר מביאים קרבן מגזל, הרי כן, לא תעלה את הגזל ואת הפסול, זו מצוה הבאה בעבירה. וירושלים היו אלו שדנו, ופתאום אדם מביא קרבן, הוא מיד שאל שאלה. היה לי מחלוקת עם שותפי, והאם זה יהיה קרבן כשר. לשלי יש לזה קשר עם... אולי יש גזירות אחרות, כן, בגמרא. יכול להיות ש... כך הוא מביא מהרב.

כך קוראים לזה. בית דין של חושן משפט נקרא, עדיין גזילה. מהו דין בית דין של חושן משפט? בסך הכל, אם אחד חייב לשני, זה בגלל גזל, לא לשלם את ההלוואה, לא לעבור על יום עם שכירות, הכל סוג של גזילה. אפשר לשמוע, זה פירוש טוב מאוד, כי כך יש לזה קשר ישיר לירושלים. נראה שזה צורך ציבור, שהיה צורך ציבור גדול.

דיון: למה דווקא דיני גזילות מקבלים שכר מתרומת הלשכה?

בסדר, אבל תרומת הלשכה. הוא אומר, וכמה היה נותר תרומת הלשכה? כאן כתוב כן שיעור, מה יש קודם שכתוב כמה בית הדין אומר? כמה היה נותר תרומת הלשכה? אז השיעור כך, היו נוטלים תשעים ותשעה מנה בכל שנה. מה שיש שם. בסדר.

ואם לא היה מספיק להם, לא היה מספיק, היה להם בית גדול עם ילדים וכדומה, הם צריכים לעשות חתונה. מוסיפים להם, נותנים להם עוד. אף על פי שלא רצו? אף על פי שלא רצו, אפילו הם אומרים שהם יהודים ישרים, הם לא רוצים לקחת יותר, מוסיפים להם כדי צרכם. חשוב שהענינים יהיו מפרנסים היטב. הם ונשיהם ובניהם ובני ביתם.

כלומר, נראה שזה מספיק, לאדם יש משפחה גדולה יותר. אני יודע שה"לא רצו" פירושו כי הוא כזה צדיק, הוא היה זקן. אבל מה קורה עם אשתך עם ילדיך? יש איזה מספר כאן. בית דין הגדול, על כל ילד מקבלים עוד עשרים מנה, אני לא יודע, משהו כזה סוג של קצבה.

וזה מאוד חשוב, כי ההלכה היא שכל דיין שנוטל שכר לדון דיניו בטלים. אסור לקחת כסף על הפסיקה, אלא שכר בטלה, שזו תרמית. בכל מקרה, יש לך ברוך השם שזו תרמית, כי העובדה היא שזו תרמית. אבל יש תירוץ. מובן שהרבנים כבר מצאו תירוץ למה הרבנים רשאים לקחת כסף על הפסיקה, אבל המשנה כותבת שאסור. והמשנה לא כותבת שאסור, זו בעיה.

נאמר הדין, ומצאו עצה שהכסף שהיהודים נותנים לקרבנות, משלמים גם עבור הדינים, וכך היה. וכתוב כל כך ברור שהוא צריך פרנסה בריוח, שלא יחסר כלום, כך הוא יכול לפסוק בלי שום חשש.

אבל אתה חושב שדייני גזירות כאן פירושו כל דייני חושן משפט. צריך לדעת האם... אני מתכוון, אין לי ראייה, אבל אני מדמיון, למה דווקא גזירות? יש הרבה... מה קורה בכלל? למה דווקא חושן משפט? מה קורה עם כל שאר הדיינים? היה בכל עיר בית דין של עשרים ושלושה, בית דין של דיני נפשות, ועל פי התורה אשר יורוך בא ללמוד בירושלים. צריך לשלם, לא כתוב כאן. היום היה קשור למלכות. מה שהיה לו לעשות עם מלכות או עם... אולי המלך שילם, אני לא יודע.

לכן זה לא פירוש רע שהגזלנים יש להם קשר. זו תורה, אבל צריך להיות קשר לתרומת הלשכה. אני מבין, אבל זה התירוץ שהשתמשו בו, אבל למעשה הוא פסק יותר מגזירות. בסדר, אבל כתוב הגזירות? כן. הלאה, אני לא יודע. זה מעניין, כן.

מה אתה שואל על מי שפסק דיני נידות? אני לא יודע. אולי את זה צריך לעשות בחינם? לא, יכול להיות. אני חושב עליו, יש לי פירוש חדש. בדיק.

במילים, לא יימחק אות אחת. זה יתקלקל בכלליות. ואפילו אם כן, לא זה הנושא של בדיקת המזוזה שמה שמתקלקל, צריך לבדוק.

בסדר, כבר למדנו את זה על מזוזה.

חזרה למגיהי ספרים — מה משמעות "ספרי תורה כשרים"

אני אומר, מגיהי ספרים פירושו כמו שאתה אומר, שאדם כותב תורה, צריך לבדוק מהספרים היותר מקוריים לראות אם יש טעות. אז נוטלים שכר מתרומת הלשכה. כן.

למה? כי זה צורך ציבור, זה דבר חשוב שיהיו ספרי תורה כשרים אצל כלל ישראל.

כשר לא אומר כשר שאפשר לצאת בו קריאת התורה. כשר אומר שלא יהיה טעות במה שכתוב בתורה.

לא, אני אומר, אנשים חושבים שספר תורה כשר זה איזה דין שאפשר לרקוד עם ספר התורה בלי גרטל מבחוץ. ספר תורה כשר אומר שאפשר לבדוק את הפסוק, כתוב "לא" במקום "כן", זה מבטל את התורה. ועל זה יש לי את הגרטל מבחוץ, שמהספר לא יזיקו. מבין? אני רק אומר שזו לא הכשרות של הלכות ספר תורה, ספר תורה כשר זה דבר חשוב.

סטייה: המנהג לבדוק מזוזות

אבל למנהג שצריך לבדוק מבפנים את המזוזות יש מקור, אני חושב המהרי"ל, שכאשר יש עת צרה אדם צריך לבדוק את מזוזותיו. הרבי מליובאוויטש היה עוסק בזה. זה לא שווה כלום.

אבל לא זה העיקר דין שכתוב שצריך לבדוק פעם בשבע שנים, פעמיים בשבע שנים, זה ענין של כי מזג האוויר יכול לקלקל. ודווקא לכן יש חילוק בין דלת הכניסה למשהו בפנים הבית שאף פעם לא הגיעה אליו לחות או חום.

קופסאות המזוזה של היום אין צורך לבדוק. כתוב מפורש שהתפילין אין צורך לבדוק כי הן סגורות. פעם, זה תלוי באיזו קופסת מזוזה יש לך, אבל אם יש קופסת מזוזה טובה אין צורך לבדוק אותה לעולם. אבל גם זה, אם נעשה רטוב מאוד האזור בחוץ, הרבה פעמים קופסאות המזוזה, ואתה פותח, רואה שמלא זיעה, נעשה רטוב, נעשה... אם זה סגור היטב, זה גם מוכרים היום טובות, שמוכרים לחוץ, שלא יתקלקל. שמים אותה בפלסטיק.

בקיצור, זה לא אומר מגיהי ספרים, זה נושא בפני עצמו.

חזרה למגיהי ספרים — פירושים שונים

מגיהי ספרים פירושו מי שבדק. למה כתוב על ירושלים? יש כמו שאתה אומר, כי שם היו ספרי התורה המקוריים. אפשר היה לדעת, שם היה כזה מוסד, היה איזה מוסד. אני לא יודע, נראה שהיה איזה מוסד פעם ששמרו. כמו תורה שביריחו. אני אומר, הסופרים שמרו על הגרסה הנכונה של התורה.

אה, הוא אומר מגיהי ספרים שבירושלים פירושו אלו שהגיהו את הספר שקוראים בו בקהל. לכן זה איזה נושא של עבודה? כי זה קשור לירושלים ישירות.

אבל רש"י אומר כן שאדם עני, אומר רש"י בכתובות, למה זה ממש כמו שהבאת, אסור שיהיה לו ספר תורה לא כשר? זה חשוב. רואה, כולם יודעים את כל אלה.

והפירוש השני הוא ספר העזרה, והדבר השלישי הוא הספרים שלומדים סדר העבודה, כמו שלמדנו קודם הדיינים שמלמדים את הכהנים. כן, אבל החמישים הגלויים פירושה, אני חושב שזה ספרי תורה, כמו שכתוב במשנה, היו קוראים לפניו בפרשיות, כן, כתוב בנעימה, למדו את הכהן הגדול את הפרשיות של העבודה.

דיינים שדנים את הגזלנים בירושלים

הלאה, דיינים שדנים את הגזלנים בירושלים, דיינים שדנים דיני גזילה. כלומר, יש עוד מיני דיינים. דיינים אחרים מקבלים ממקומות אחרים. לא

הלכה יב (המשך) – אמת המים, חומת ירושלים, וכל צרכי העיר

תרגום לעברית

הלאה, אומר הרמב"ם הלאה, **אמת המים שבאה לירושלים**, ירושלים הייתה מערכת מים מיוחדת שהביאו מים מהגיאון, לא גיאון, אלא הגיאון, הגיאון שבת על מי בורות, נכון? מי השילוח, כן? זה מאוד מעניין, כשהולכים לבקר בירושלים, והם לאחרונה חשפו, אפשר לראות הרבה מאוד איך היו מביאים את המים לירושלים, מילאו משם לטהר את העזרות, וכן הלאה, מערכת המים של ירושלים.

ומה עוד? **חומת ירושלים וכל מגדלותיה וכל צרכי העיר**. לא באו מהמלכות, אלא כל מה שקשור לירושלים הוא חלק מבית המקדש, כמו שלמדנו בהלכות שופר, כך נקרא בית המקדש. אז **באין משיירי הלשכה**. זה צרכי הציבור, צרכי הציבור מבינים שזה צודק.

זה מעניין ששיורי הלשכה, מכל אחד מחצית השקל יכסה כל כך הרבה, מדברים כאן... אני לא יודע כמה זה היה. אוקיי, אז נעשית שוב השאלה קשה.

חומת ירושלים וצרכי העיר באים משיורי הלשכה

מערכת המים של ירושלים. ומה עוד? **חומת ירושלים וכל מגדלותיה וכל צרכי העיר** לא באו מהמלכות, אלא כל מה שקשור לירושלים הוא חלק מבית המקדש, כמו שלמדנו בהלכות שופר. כן, זה נקרא המקדש. **ובאין משיירי הלשכה**. זה צרכי ציבור, צרכי ציבור מבינים את זה. זה מדובר.

קושיא: איך יכולה מחצית השקל לכסות כל כך הרבה?

זה מעניין, ששיורי הלשכה, מכל אחד מחצית השקל יכסה כל כך הרבה. מדברים כאן על גדול... אוקיי, אז נעשית שוב השאלה קשה. מה קורה? כשכלל ישראל היה קטן יותר. אבל נניח יש... בואו, אני לא יודע. נניח יש מליון יהודים, שני מליון יהודים, יוצא חצי מליון שקלים, יוצא בערך עשרים מליון דולר. לא כל כך הרבה. פעם היו זולים יותר, חומות, ירושלים, אלה דברים גדולים.

תירוץ: מותר לקחת גם ממקורות אחרים

יכול להיות שבפועל, מה שאני אומר, יכול להיות שכל ההלכות מתכוונות שמותר לבוא מאשר אל אשר קה. זו הרי ההלכה. אם למלך יש יותר כסף, הוא כבש מגוי, מותר בוודאי. זה לא שאלה, חייבים. משמע במקומות אחרים שגם היו אנשים שהביאו, ניקנור הביא דלתות. לא, יש בדק כזה, מותר להביא, והמלך, מותר להביא, והמלך, מותר, יודע, גביר, אתה יכול להתנדב לבדק הבית, לדלת, כמו שאתה אומר, לעל הבית. המלך בוודאי עושה.

חילוק: מה שמותר ומה שחייבים

אבל אני חושב שכל ההלכות מתכוונות למה שמותר, כך זה מתכוון. חוץ ממה שחייבים. כלומר, יש דברים שחייבים, כמו הקרבנות חייבים. זו הלכה. אפילו יש היתר. אם המלך רוצה, עושה את זה חובה, למדנו, אפשר להוסיף את הציבור, וגם יוצאים. כמו החסידים שמביאים את שתי הלחם, הצדיקים, הם מביאים בעצמם, והם אומרים שהם מוסיפים לציבור. ויש דעות שאומרות שהציבור לא מסכים, זו כבר חקירה אחרת. מבין? על פי הלכה מותר לעשות זאת.

אבל מה שאנחנו לומדים, שיוצא כן יש דבר שחייב להיות מהציבור. לכאורה, חומת ירושלים אין שום סיבה שחייב להיות מהציבור. זה אומר שמותר להיות מהציבור. זה לא אומר מעילה, משתמשים בכסף מקדש לחומה. החומה הרי נתקדשה, אולי זה קשור לזה.

קדושת ירושלים

זו קדושת ירושלים, יכול להיות שקדשים קלים. כן, אתה צודק. מקדש, מה שהרמב"ם אומר, אני תופס עכשיו, מה שהרמב"ם אומר שכל ירושלים היא מקדש. זה הרי אמת, אוכלים הרי קדשים בכל העיר. ובגלל זה כתוב שם ששטח הדלתות לא קידשו כדי שהמצורעים יוכלו לשבת שם. כן, קדושת ירושלים. יש הרי מקדש בקדושת ירושלים, וזה הרי נקרא עיר הקודש.

הכל היה. הוא אסור לקחת כסף. התירוץ הוא, מה שונה?

הסנהדרין למשל היה לו עבודה, הסנהדרין לא לוקח יום שלם. הסנהדרין הולך לעבודה, הוא היה פלחמה בברסר, הוא עשה עבודות אחרות. כן, מדברים לא יכולים עם עבודה. פעם היו עבודות, פירושו פיקא, היה לו שדה, הוא היה ודס, הוא עבד סביב, הוא היה גביר. גביר. הוא לא היה צריך לבוא כל יום לבית המדרש לסנהדרין.

דיין אקסילס זו עבודה רציפה. נראה הדברים, זה היה, היה צורך שאחד לא יהיה לו עבודות אחרות, שיעשה רק את זה, כי היו הרבה גולנים. זה מצוי. זה שפוסק, אני רואה כאן, אתה עובד איתי, וחוז' מזה פוסקים שאלות אחרות. נראה שאפשר שניהם, כן?

בסדר. לא עומד ואני מוציא, ולא שיכול להיות שזה היה צורך, שצריך להיות שאחד ישב שם כל הזמן ויבקש את הממון. זה יכול להיות. חז"ל, זה קורה לעתים קרובות, וממילא היה צריך לשבת שם. בסדר, אוקיי.

הלכה יב — שיירי הלשכה: כבש הפרה, כבש שעיר המשתלח, מזבח, היכל, עזרה

עכשיו הולכים ללמוד מה עושים עם השאר תרומת הלשכה. עד כאן דברים שכבר לוקחים מתרומת הלשכה, ועכשיו הולכים לראות עם הכסף הנותר.

אומר הרמב"ם כך: **כבש שהיו בונין מהר הבית להר המשחה**. כתוב במסכת פרה שבנו כבש מיוחד שהפרה לא תלך על האדמה שאולי יש שם קברים וכדומה, זו חומרא בטהרת הפרה. עשו כבש מיוחד, רמפה מיוחדת, שהולכת מהר הבית עד הר המשחה, שבהר המשחה שחטו את הפרה והביאו משם את המים לפרה או הלאה. בנו כבש מיוחד.

וכן, עוד כבש שהיו צריכים לבנות היה **כבש שהיו מוציאים עליו שעיר המשתלח**. את שעיר המשתלח של יום כיפור שמו על כבש מיוחד. כתוב שם כי האלכסנדרונים, המצרים, היו תופסים ומושכים את שערתיו, עשו כבש. לבנות כבש עולה כסף. מאיפה בא הכסף? **שניהם נעשין משיירי הלשכה**. הכסף הנותר שנשאר בלשכה אחרי שכבר תרמו שלוש פעמים תרומת הלשכה, שיירי הלשכה מכסים את הדברים האלה.

וכן מזבח העולה והיכל והעזרה. המזבחות, אם היו צריכים... נראה שהמזבח הוא משהו שצריך לפעמים לבנות מחדש, הגיוני. הרי שם הרבה מאוד אש, מבשלים עליו ושורפים עליו. צריך לפעמים לבנות מחדש, צריך לעשות חדש, וכן הלאה. אז מזבח העולה או מזבח ההיכל, כן, מזבח הפנים ומזבח החיצון. אבל אני חושב שהעזרה פירושו סתם כך, ההיכל והעזרה. לבנות מחדש את העזרה, שהיו צריכים בדק הבית. אז מזבח העולה, ואחר כך ההיכל והעזרה, על המילה העזרה חוזר על המזבח. כן, כתוב אבני מזבח ההיכל והעזרה? לא, זה לא אומר... כן, כן, זה אומר... כך הוא מתרגם, המזבח, חוץ מזה, ההיכל והעזרה, הכל משיירי הלשכה.

דיון: למה לא בדק הבית?

למה לא בדק הבית אני לא יודע? למה לא בדק הבית? זה אומר שאפשר, אם יש בדק הבית. אני לא יודע. אולי כי המזבח יותר כמו צורך קרבנות. יש לזה קשר עם זה? אה, מה זה ההיכל והעזרה? אני לא יודע למה, אבל כך אני חושב, כך הוא התרגום.

למה באמת לא? זה בעיקר בדק הבית. מה זה בדק הבית אם לא זה? הוא מסביר שבדק הבית הוא רק על תחזוקה. כך הוא מביא, חידוש מעניין. שבדק הבית פירושו, כשזה שבור, נבדוק, מתקנים אותו מבדק הבית. אבל כאן, כשצריך לעשות חדש, צריך שיהיה מכל היהודים. מדברים כאן כשבונים את השולחן העולה. מה משיירי הלשכה. לא ברור.

והגמרא אומרת הוא שכן משמע שזה בא מבדק הבית, אמרתי בבלי ירושלמי. באמת לא ברור. אבל בקיצור, מה אנחנו נתווכח, כבר הבבלי והירושלמי התווכחו. כמו תמיד שיהודים מתווכחים, אנחנו ממשכים מסורת של חמש מאות שנה. כן, הכל... כשיהודי לא יודע משהו, הוא צריך לדעת שכבר היו הרבה יהודים אחרים שלא ידעו. הוא מחזיק במסורת ארוכה של אי ידיעה. זה לא כלום, זה לא כלום, זה לא... כן!

הרעיון?

צד שני: אם גויים היו באמת עושים תשובה

אבל זה לא שאם היה באמת שהגויים היו עושים תשובה, זה היה טוב, לא הייתה השאלה, אני אוציא. אבל מה שאתה מתכוון להוציא, לכאורה יהיה נוגע שאם יש עשיר שהוא אגואיסט גדול, יהיה אותו דין, אין הבדל אם הוא יהודי.

חידוש כללי — נוגע גם ליהודים

ההלכה היא שיהודי תמיד מתכוון. יהודי חסידות קשה, אבל אם יש לו רקורד שהוא מחפש תשומת לב, אגואיסט, והוא הולך להתערב בחינוך, והוא הולך לממן דברים כי הוא רוצה להיות בעל דעה, צריך גם לדחות אותו, כי צדקה לא באה עם אגו. צדקה היא כי אני מכניע עצמי למקדש, לא אני מכניע את המקדש אלי.

אוקיי, זה סיכון. כשלוקחים כסף ממישהו, צריך לדעת שאתה נותן לו שאתה בעלות. אם הוא יהודי כשר, הוא יודע שהוא נותן למקדש, זה דבר אחד. אם הוא לא, הוא יכול להביא קרבן, כמו שאומרים, הוא יכול להביא קרבן. קרבן כל אחד יכול להביא.

עונה על קושיא קודמת

אה, טוב מאוד. יכול להיות שזה יענה דווקא קודם למה מבקר המומים ודייני גזילות. כי אם הוא צריך לקחת כסף מהאדם שמביא את הקרבן, הוא ייתן לו רמז, הוא יגיד כן, זה כשר. אבל כשהוא לוקח את הכסף מהמקדש, הוא נשאר נקי מנגיעות. כן, טוב מאוד. כן, זו הנקודה.

צד שני (המשך): אם גויים היו מסכימים

אוקיי, הלאה. עכשיו אנחנו הולכים ללמוד... רוצים להוציא משם שהגויים יכולים לעשות תשובה. זו לא הלכה נצחית. אם הגויים יסכימו גם יום אחד, תעשה נא, ייקחו מהכסף שלהם. זה אני אומר למלך שהוא רוצה לתת כסף לבית המקדש. אנחנו מסכימים כל עוד הוא לא יכול לכתוב את שמו עליו, מבין? כן.

הלכה ט — מותר תרומת הלשכה / קיץ המזבח

עכשיו אנחנו הולכים ללמוד דברים שבאים משוירי הלשכה, מהכסף שנמצא בלשכה עצמה, מחוץ לכיפות, שהיה עודף של כסף. אוקיי, בואו נלמד. כן. אה, בואו נראה. כן, סעיף ט'.

מותר תרומת הלשכה... מותר פירושו שנשאר בלשכה יותר מכמה... לא בלשכה, שיוירי הלשכה. זה לא נכנס לקופות. לא, להיפך. הוא אומר, הכניסו מהלשכה. עשו תרומת הלשכה לכל השנה, כן, לשליש השנה. כשנשאר, בא ראש חודש ניסן, עדיין נשאר כסף. וצריך להכניס מהחדש. **וכן, מותר שיוירי הלשכה**, זה האבא שנשאר בלשכה, שלא נשאר.

אה, טוב מאוד. אז **לוקחים בו**, מה עושים עם זה? **קונים בהמות זכרים, ויקרבו כולם עולות**, מביאים יותר עולות.

למה זה נקרא קיץ המזבח?

למה זה נקרא קיץ על המזבח? כן, הרב הולך בעצמו לומר, כתוב ניי בעזניך, נו... זה **תנאי בית דין**, כלומר, אחרת תשאל, היהודים הקדישו הרי כדי לקנות קרבנות ציבור, איך ניתן הרשות לעשות משהו עולה? התירוץ הוא, **תנאי בית דין מתנה על כל המותרות**, שכשהוא נותן מחצית השקל, שאם יצא עודף יקריבו ממנו עולת בהמה. כל המותרות פירושו באופן כללי, לא רק מחצית השקל, כמו שלמדנו קודם, שכל המותרות עושים עולת בהמה.

אבל לא עולת העוף, לא מביאים עולת העוף, **שאינו בקרבנות הציבור עוף**. בדרך כלל עניים, קרבנות יחיד. אז אלה הקרבנות, עולות מקרבנות הבהמה. זה עונה לגבי מה שלמדנו קודם, שאפילו אחד שיש לו מותר מהכנים שהביא אדם, גם הוא מביא מבהמה. למה? כי ציבור לא יכול להביא עוף.

פשט ב"קיץ"

אומר הרמב"ם, **ואלו העולות הבאים ממותר השקלים**, העולות שמביאים מהשקלים הנותרים, **הן נקראים קיץ המזבח**. הנותר, כשהמזבח ריק,

לייקווד עיר הקודש אומר בראש שאפשר לאכול קדשים קלים בלייקווד, ובני ברק אפשר לאכול קדשים קלים בלייקווד. לא, אלא בירושלים. יש רק עיר קודש אחת, ירושלים. עיר הקודש פירושו... עיר התורה וחסידות מותר להם לקרוא לה. עיר של תורה? כן, יכול להיות.

הלכה ח — גוי שהתנדב לדברים הללו

הלאה, אומר הרמב"ם כך, למדנו קודם שגוי שולח קרבנות, ומקריבים את הקרבנות. אז הקנאים מהמאזינים שלנו נתעוררו קצת. אוי ואבוי! לא לוקחים מגוי, למדנו בפירוש, נכון? כן, אלא מיהודי. קרבן ציבור, קרבן יחיד הוא יכול להביא, לא קרבן ציבור. אבל יש דברים שלא לוקחים בשום אופן מגוי.

גוי שהתנדב מעות לדברים הללו, גוי שרוצה להתנדב למזבח, לאמת המים, לדברים הבנויים, הולכים על הדברים האחרונים. לוקחים מגוי כסף לקרבן, למשהו שמחר כבר לא קיים ממנו. אבל משהו שהולך להישאר, זה הולך להישאר זכר, לא רוצים שיישאר זכר בבית המקדש לגוי. אוי, אוי, אוי, **אין מקבילים ממנו**, אפילו גר תושב, לא רק גוי שהוא לגמרי גוי, אלא אפילו גר תושב שגר בין יהודים והוא לא עובד עבודה זרה, לא לוקחים.

פסוקים מעזרא ונחמיה

ונאמר כתוב בפסוק מה שקרה בזמנים שעזרא עלה בחזרה לירושלים, והגויים שגרו ביניהם... הם רצו להתנדב למה? הבאים **לא לכם ולנו? לכם ולנו** פירושו לא, אנחנו לא נעשה שזה יהיה מאמץ משותף, לכם ולנו, שהיהודים עם הגויים בונים בית המקדש. לא, בית המקדש נבנה על ידי יהודים.

ונאמר עוד פסוק כתוב **ולכם אין חלק וצדקה וזכרון בירושלים**. זה אומר, גם בבית המקדש, גם בבית המקדש, גם בחומות ירושלים, לא לוקחים מגוי. טוב מאוד. וכתוב עוד פסוק, זה פסוק מזרע בבל בתחילת ספר עזרא, ואחר כך יש עוד פסוק שנחמיה אומר, **לכם אין חלק וצדקה וזכרון בירושלים**.

קושיא: שלמה המלך ונחמיה לקחו הרי מגויים!

צריך לומר אבל פשט, אני רוצה לומר פשט, כי האר"י מביא את הפסוק, לכאורה זה אומר לפי המציאות. ורק המילים, מה היה המעשה? שם שם צריך להבין. שלמה המלך לקח הרי כן מחירם, אני חושב שהוא קיבל ממנו חלק לבניית בית המקדש, ואפילו נחמיה לקח ממלך פרס.

תירוץ: המעשה ההיסטורי עם צרי יהודה

מה שהוא מתכוון כאן הוא כך, היהודים באו לירושלים, בני עולי הגולה באו, לבנות מחדש את היהדות, לבנות מחדש את בית המקדש, וכן הלאה. הם היו אז צרי יהודה, כן? היו להם שמות, זה בכל מקום עם טוביה עם כל מיני שמות, והם עשו כל מיני צרות. הם אמרו מסירות שהיהודים הולכים למרוד, וכל מיני צרות עשו ליהודים, כן? כתבו להמן שאחשוורוש לא יתן לבית המקדש וכו' וכו'. כך עשו כסדר, כסדר עשו צרות.

הם ראו שזה לא הולך לעשות צרות, אז נפל להם שההלכה היא, "You can't beat them, you join them". הם הולכים, להיפך, הם יהיו חלק מאיתנו, הם יחתרו את העיר מבפנים, כתוב אני עוד מתנדב, אחר כך הוא כבר יגיד אני מתנדב, ויש לי תנאי שזה יהיה שבור קצת, יודע? לא איך שזה הולך.

אז על זה אמר רבי חמיא, טוביה, אונזר בבל, עם רבי חמיא כולם אמרו מוחל טובות, אתה מבין? לא מדובשך ולא מעוקצך. הוא ידע שזה, איך אומרים, חתרנות, הוא לא התכוון באמת לעזור, הוא רק רוצה להיות עם רגל בפנים. וכתוב הרי מובן שהיו להם אפילו לשכות, היו אחר כך צרות, היו אלה שהתקברו, נתנו להם מקום בבית המקדש, ורבי חמיא ניסה לעשות, אלה חורבנים, אלה לא אנשים טובים. לא לוקחים ממך כסף, אתה הולך מכאן אין לנו ממך שום דבר. גויים מתכוונים לומר את זה, ואל תתן דריסת רגל לאנשים כאלה שהם יכולים להשתמש בזה כדי לחתור.

מקבילה לזמנים המודרניים

כמו שהרבי אומר, אסור לו לקחת כסף מהמדינה, מבין? זה סוג כזה של דבר, כי מיד תגיד לי מה ללמד בחדר. זה אמת, הוא אומר, לא ניכנס לזה. מבין את

שיש כסף, אלא כבר קנו גם בהמות מהכסף. מה עושים עם הבהמות? עושים כך: **פודין אותן ויוצא לחולין**, פודים, מוכרים אותן, והכסף נעשה קודש, והבהמה נעשית חול. **אף על פי שאין תמימין**.

תרגום לעברית

בדרך כלל כשפודים בהמה יש איזה דין של... לא, בדרך כלל בהמה שהיא קודש אסור לפדות אותה אלא אם יש לה מום שאי אפשר להקריב אותה. אז כן פודים אותה, אפילו היא כן. אבל מה עושים? כן.

מה עושים עם הכסף? **תרומת ישן נשאר לקיץ המזבח**. הכסף הולך להיות לקיץ המזבח. מהכסף של הכסף קונים בחזרה בהמות. בסוף נשארת אותה רמת קדושה. כלומר, זה כסף שהיה לבהמות תמידים, עכשיו זה הולך להיות לבהמות קיץ המזבח.

דיון: מדוע מותר לפדות את הבהמות?

דובר 1: איך, איך מותר? איך מותר לפדות את הבהמות שכבר היו קדושות לתמידים?

דובר 2: התירוץ הוא... אבל יכול להיות שזה גם קצת דאונגרייז, כי מה שצריך ללכת תמידים לתמיד זה יותר חשוב מקרבן. הוא פודה לגמרי את הבהמות. מהכסף הוא קונה הוא קונה. כי הכסף נשאר קודש, ומהכסף הוא קונה קיץ המזבח. אם הבהמות הוא שולח לחולין.

אז, **תנאי בית דין הוא על כל הבהמות שלוקחים לתמידים שאם לא יהיו צריכים להם**. בית דין עושה תנאי, כשקונים את הבהמות, שאם יצטרכו אם יש כמה שצריך את זה. ואם לא, זה יצא לחולין, והכסף אז... כסף זה הדבר השני. כסף זה פשוט כי זה כסף ממחצית השקל.

דובר 1: אבל למה אי אפשר לקחת את הבהמות עצמן להקריב לקיץ המזבח?

דובר 2: לא ברור. כי הבהמות כבר לקחו לתמידים ולהקריב לקיץ המזבח זה יהיה רמה חלשה יותר של קדושה. אפשר לפדות אותן, אפשר לקנות בחזרה מאותן בהמות מחר בכל אופן.

דובר 1: טוב, אבל למה צריך בכלל למכור? למה לא לוקחים את הבהמות? ואומרים, אוקיי, במקום להקריב אותן לתמיד, יקריבו אותן לקיץ המזבח.

דובר 2: אני לא יודע, נראה שזה כבר נעשה קודש, זה כבר נעשה תמיד כאלו. אפשר לפדות אותן. אני לא יודע אם תמיד זה מדרגה גדולה יותר מקיץ המזבח. תמיד זה בטוח מדרגה גדולה יותר. חובה, וקיץ המזבח זה רק כזה. זה הדבר. יצא לחולין לא אומר שזה הולך בקלות לחולין. זה כל כך ישיר שמותר לפדות אותן. רק עם פדיה כך.

דובר 1: בדיוק למה, אבל כל הדברים האלה שכתוב בית דין מתנה, לא אומר שבית דין צריך לעמוד ולעשות ולחלום לשנים. בית דין אומר לומר מה היה שאחד מבין.

דובר 2: כן, ההוראות לא הולכות ככה. וכה חינו אותן? אותו דבר עשינו כן, הלאה. אז זה מגבי בהמות, התמידים, **וכן היה עושין**.

הלכה: מותר הקטורת

דובר 2: כן, אומר הרמב"ם, **ואתה וכך היה עושין ומותר הקטורת**. קטורת גם כן, לכאורה, לומדים, קטורת באה מה... כן, **וכן היה עושין ומותר הקטורת**. מכסף מחצית השקל קונים הרבה קטורת. אבל מה קורה כשנשאר עודף קטורת? כי הרי לקחו מלא חפניו, ותמיד נשאר קצת עודף. תמיד מילאו יותר כדי שיוכלו לקחת מלא חפניו, ונשאר.

דובר 1: כן, אתה זוכר אבל לא רק את זה, שהיו עושים כמו שלומדים כל יום בקטורת, היו עושים מנה גדולה של קטורת כל שנה. אני לא יודע מתי, כל שנה עשו... משלוש מאות ששים וחמישה מנים, ושלושים מנים יתרים שמהן מכניס כהן גדול, כן? כלומר, מלא חפניו ביום הכיפורים, כל יום לוקחים כף. אז, מבין? יוצא שאם הייתה שנה פשוטה, לא הייתה מעוברת, היה יותר. נשאר. כל שנה, מה שנכון?

כשהוא יבש. קיץ פירושו יבש. כשהמזבח יבש, זה קיץ ארוך, נעשה חם ויבש. כן?

אני שומע פשט, אני לא יודע. הבאתי תרגום מהתרגום האחר, שקיץ... אה, קיץ הוא כמו... מה בונים? קיץ הוא תאנים, כן? קוצצים תאנים. קיץ הוא... דיברת, דיברנו הרבה פעמים שיש הרבה מילים לחיתוך כל דבר. לכל דבר יש גם תקופה. יש זמן שנקרא קיץ. יש ימי ביכורי ענבים למשל, כן? ויש קיץ. קיץ פירושו כשחותכים את עצי התאנים. הם גדלים מאוחר יותר בקיץ, בערך עכשיו, אלול, אב אלול. ולפני זה הם נקראים מתוקים מאוד, כי היו בשמש כל כך הרבה זמן. כך אני חושב. בקיצור, זה נקרא קיץ, כך כתוב בטרם קיץ, מה זה קיץ? קיץ אני חושב שזה זה.

וזה הדורט, כמו סך... זה הדורט להקב"ה. שבימים שאין הרבה קרבנות יחיד, לא באים הרבה קרבן תודות וכדומה, מביאים קרבן חובה, זה לא למלא. זה יותר כמו שלא צריך בכלל, כבר היה הכל, אבל מביאים כבר, יודע מה זה כבר. בכל מקרה, הרמב"ם... איי, אני מבין עדיין למה זה נקרא קיץ המזבח. איי, סליחה, זה משהו תורה. כך מביא הרמב"ם, אומרים, אבל אני לא יודע, אולי יש אולי פשט טוב יותר למה זה נקרא קיץ המזבח. בכל מקרה, זה מביאים, טוב מאוד.

הלכה י — כששקלים לא מספיקים

מה זה להיפך? אה, רואה מה זה להיפך? נניח שלא היה מספיק. כן, להיפך. **שקלים שלא יספיקו להם לכל קרבנות הציבור**. סיימו, הלשכה כבר נעשתה ריקה, וצריך עוד להביא עוד קרבנות ציבור. מה עושים? **מוציאין את הראוי מקדשי בדק הבית**. לוקחים כסף משם שנמצא לקדשי בדק הבית. אנשים התנדבו לבנות, לשפץ את קדשי בדק הבית, ומעלים את הכסף. זה אומר שהכסף נעשה עכשיו יותר חשוב. קדשי בדק הבית פחות חשוב מקרבנות ששמים ממש על המזבח.

הלכה: שקלים שלא יספיקו להם לכל קרבנות הציבור

דובר 1: מה זה להיפך?

דובר 2: אה, רואה מה זה להיפך? נניח שלא היה מספיק. כן, להיפך, **שקלים שלא יספיקו להם לכל קרבנות הציבור**. סיימו, הלשכה כבר נעשתה ריקה, וצריך עוד להביא עוד קרבנות ציבור. מה עושים? **מוציאין את הראוי מקדשי בדק הבית**. לוקחים כסף משם שנמצא לקדשי בדק הבית. אנשים התנדבו לבנות, לשפץ את קדשי בדק הבית, ומעלים את הכסף. זה אומר, הכסף נעשה עכשיו יותר חשוב. קדשי בדק הבית פחות חשוב מקרבנות ששמים ממש על המזבח. מותר לקחת משהו שנתנו לצדקה חלשה יותר ולתת לצדקה טובה יותר. אבל להיפך אי אפשר.

אבל אין בדק הבית מוציאין את הראוי מקדשי המזבח. אם צריך לשפץ משהו בבית המקדש, אין מספיק כסף בבדק הבית, אי אפשר ללכת לקחת מהכסף שהקדישו למזבח, כי המזבח יותר חשוב, זה יותר ישיר לקדושה. טוב מאוד.

הלכה: משבא ראש חדש ניסן — תרומה חדשה לקרבנות

דובר 2: עכשיו אנחנו הולכים ללמוד את ההלכה שמה? שצריך להביא קרבנות חדשים, ומה עושים עם הישנים. כבר, אנחנו למדנו שמחצית השקל החדשה הולכת לשנה של הקרבנות.

אומר הרמב"ם, **משבא ראש חדש ניסן**, אחד באדר מתחילים שקלים, ואחד בניסן זה כבר תאריך הסיום. אז מאז **אין מקריבין קרבנות הציבור אלא מתרומה חדשה**. עדיין יש כסף ישן, נמצא עוד בלשכה, אבל לא לוקחים מאותו כסף ישן, לוקחים מהחדש. אם עדיין נמצא, כן. **אם לא באה חדשה**, אם איכשהו עדיין לא הגיע הכסף החדש, אז אי אפשר לעמוד, לוקחים כן מהכסף הישן.

בהמות לתמידים מתרומה ישנה — פודין אותן

לפיכך, אם הגיע ראש חדש ניסן ויש עמהן בהמות לתמידים מתרומה ישנה, עדיין יש בהמות לקרבן תמיד מהתרומה הישנה. כאן מדברים לא רק

בחזרה. והנקודה השלישית היא ששכר האומנים מקבלים לא ישירות מכסף מהלשכה.

צריך לדעת בדיוק עושה הקטורת עדיף שהוא לא מקבל את הארגע. לא כתוב שתמיד הוא לא מקבל כסף ככה. זה עם השנה. הוא יכול לקבל כסף סתם ככה. הוא מקבל כסף סתם ככה. אז עושים את זה עם שכר האומנים.

דובר 1: למה עושים את זה עם שכר האומנים ולא עם סתם כסף כזה? מה נכנסים האומנים כאן? זה כאילו שייכות.

דובר 2: בעצם, מה שמחפשים כאן למכור, כשמבינים, אנחנו רוצים להשתמש באותה קטורת, אנחנו לא רוצים שהקטורת תלך לחולין. למה לא? משהו אין שום דרך. אז בא הסוף, הבוא מצווה, חדא, ווטאבר, הקטורת אין לה שום קטורת. עשו את הקטורת.

דובר 1: לא, הרי עשו את זה עם החשבון, הרי עשו את הקטורת. שלוש מאות ששים וחמישה. יוצא, כשיהיה עיבור, אנחנו חייבים לקבל את הקטורת, כי לא יהיה מספיק. אומר, אפשר לעשות עוד?

דובר 2: אני לא יודע, הסדר הולך משהו ככה. אז צריך את זה אבל אי אפשר להשתמש מהתרומה הישנה, צריך למכור ולקנות בחזרה לתרומה חדשה. ובינתיים נותנים עוד לאומן כסף בשביל זה. אני לא יודע למה זה יוצא. למה זה יוצא? מציג את זה ככה? אני זוכר במפרש של המשנה שזה יותר כבוד שלא נותנים כסף ישירות מהלשכה.

דובר 1: צריך לדעת למה כל האחרים, העניים... כל שנה נותנים לו כן כסף, אבל זה אני אומר, רק פעם אחת בשנה נותנים לו לא כסף. זה כבוד השנה שלהם. מקצת קטורת? אני לא יודע כאן. אתה יודע משהו את הערך של בורא'ש קרשינא?

דובר 2: אין לי מושג. אז. אוקיי. יש דרמה.

דובר 1: על מי? אני לומד ראש חודש אם עדיין לא יכנס הכסף החדש.

דובר 2: לא, אז הלאה אי אפשר לקרוא. לא, אם כבר יכנס מחצית השקל החדשה. אם אמרו אותה הלכה כמו הקרבנות, הוא מתכוון לומר אותה הלכה שזה לא מעכב, אפשר לקחת אם אין חדש, אפשר מהישן.

סיכום: שלושת החלקים של הלכות שקלים

דובר 2: וכאן סיימנו את ההלכות של שקלים. כלומר, שקלים זה בעצם שלוש הלכות אחרות. כלומר, יש את ההלכות שיהודי צריך להפריש שקלים, כן? שתי הלכות אחרות, כי ההלכות, כן? מה למדנו?

שיהודי צריך להפריש שקלים, מי צריך להפריש, וכמה, וכן הלאה. אה, שתיים, שלוש, אני רוצה לומר שלוש. כן. אחר כך יש את סדר התרומה, סדר איפה מביאים את הכסף, וכל הכיפות, וכל מיני מעשיות. והדבר השלישי זה מה עושים עם זה.

בינתיים יש עוד הלכות, מה קורה אם זה אבד, או נגנב, וכדומה. אבל אלו שלושת החלקים של הלכות שקלים. צריך לתת שקלים, יש סדר שלם של, ועושים עם זה משהו, קונים עם זה קרבנות, וכל הדברים האחרים שלמדנו עכשיו בחלק הזה, ובזה מסיימים אנחנו ברוך רחמנא דסייען. סיון.

ברוך רחמנא דסייען

דובר 2: כן. כל שנה רגילה עשו שלוש מאות ששים וחמישה, שלוש מאות ששים ושמונה, כי פלוס יום כיפור, ונשאר לשנה הבאה, אם לא הייתה שנת עיבור, נשאר לפחות אחד עשר חתיכות קטורת. אז מה עושים?

דובר 1: כן, מה עושים עם הקטורת העודפת?

הסדר של מחללין מותר הקטורת

דובר 2: אומר הרמב"ם כך, **משהגיע ראש חודש ניסן**, השנה החדשה, אז... מהשנה החדשה קונים קטורת חדשה. נשארים עכשיו עם קטורת ישנה. **ומחללין אותה על שכר האומנים**. למדנו קודם שמשלמים כסף לעושי הקטורת. אוקיי. אז לוקחים את... לוקחים את הקטורת ומוכרים אותה, האומנים שמקבלים את השכר קונים את הקטורת העודפת. **וחוזרים ונותנים שכרן לקיץ המזבח**. הכסף הולך גם, כמו שכל הכסף הולך לשיריים, הולך לקיץ המזבח.

הולכים האומנים והם מוכרים את מותר הקטורת בחזרה לבית המקדש, וזה נעשה כמו קטורת טרייה. **ונותנין לאומנים מותר הקטורת בשכרן**. האומנים צריכים עוד לקבל כסף. אז במקום הכסף, את כספם לקחו וזה ניתן לקיץ המזבח. מה עושים? נותנים להם את הקטורת העודפת. הם לוקחים את כל הקטורת, זה בשכרם לוקחים את זה, והם הולכים והם מוכרים את מותר הקטורת לגבאים של בית המקדש, ועושים את זה אז קטורת טרייה. **חוזרים ולוקחים הקטורת מהם בתרומה חדשה כדי להקריבה**. עושים מותרים חדשים.

דיון: למה עושים את זה דרך שכר האומנים?

דובר 1: מה זה ככה? אי אפשר לקחת קטורת ישנה, צריך לקחת קטורת שקנו עכשיו לכבוד השנה החדשה. אבל לא צריך עכשיו ללכת... מה עושים עם מותר הקטורת? אי אפשר להשליך את זה.

דובר 2: יש חידוש מעניין כזה שעושים. לוקחים את כסף הקטורת, ומחללים אותו על כסף שהאומנים צריכים לקבל. זה כסף הקטורת. אצל הקטורת עצמה, כן, איך פודים אותה. בקיצור, לוקחים את הקטורת, ומה? האומן. והאומן נותן כסף. או הכסף שמקודש לאומן, כן, שהגזבר יש לו כסף שעומד שם על המעטפה. בקיצור, זה כסף אחד, כן.

והולכים, מה עושים עכשיו עם הכסף? הכסף עושים כמו כל כסף אחר ממותר, ומאיפה מקבלים עכשיו האומנים כסף? הם נתנו את הכסף לקיץ המזבח. האומנים מקבלים את הקטורת, הקטורת שנעשו עכשיו חולין. מקבלים עכשיו את הקטורת, והם הולכים והם מוכרים אותה לגזבר של בית המקדש לקטורת חדשה. הם מקבלים כסף, והקטורת נעשית עכשיו קטורת חדשה שקנו עכשיו לשנה החדשה. מוכרים אותה שוב, מוכרים אותה שוב. זו הנקודה.

דובר 1: למה עושים את זה בדרך הזו?

דובר 2: כתוב שם במפרשים שזו דרך יותר מכובדת לשלם לעושי הקטורת. אבל just to be clear, חוץ מזה ששולמים להם ככה כאילו, יש גם דבר פשוט, מוכרים את זה, מבין.

שלוש נקודות אפשר לומר כאן. אחת, שכסף המותר הולך לקיץ המזבח, כמו כל כסף מותר ממחצית השקל הקודמת. הנקודה השנייה היא שהקטורת החדשה היא מהשנה החדשה הלאה, כי הקטורת הקודמת נגמרה. קונים אותה